

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΓ΄
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 286
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
2002

Η ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΟΥ ΑΓΑΠΙΟΥ ΤΟΛΗ ΤΙΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

Η καλύτερη στιγμή στη ζωή του Αγάπιου Τόλη.

Στις 29 Ιανουαρίου, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας βράβευσε, μεταξύ άλλων επιφανών προσωπικοτήτων, και το δικό μας Αγάπιο Τόλη.

Μια επάξια και οφειλόμενη βράβευση, που χαροποίησε και συγκίνησε όλους τους Ζαγορίσιους, αλλά κι όλους τους Ηπειρώτες.

Ένας απλός άνθρωπος των χωριών μας, ο Αγάπιος, με μόνο εφόδιο εκείνο το έμφυτο χάρισμα των, έντιμα δημιουργικών ανθρώπων, που η μόνη τους φιλοδοξία και ...«ιδιοτέλεια» είναι ν' αφήσουν πίσω τους τ' αχνάρια της δημιουργίας τους, κληρονομά στους επερχόμενους.

Πρότυπο εργατικού και αυτοδημιούργητου Ζαγορίσιου νοικοκύρη, ο Αγάπιος, ολάκερη μια ζωή μετέτρεπε τον ιδρώτα, τα κόπια του κι όλα του τα οφέλη των αγροτικών του δραστηριοτήτων, σ' ένα πλούτο λαογραφικό που όμοιό του δύσκολα θα βρεις. Όσο δύσκολα, ειδικά σήμερα, συναντάει κανείς τέτοια έφεση προσφοράς και αφιλοκέρδειας.

Για μας, για το Περιοδικό μας, που όλα αυτά τα χρόνια παρακολουθούμε από κοντά αυτό το ...«μυρμήγκι» του Ζαγοριού, αθόρυβα και ασίγαστα να κεντάει το όνειρο της ζωής του, μ' ό,τι πιο όμορφο στόλισε την παρά-

δοση και υπηρέτησε την κοινωνική ζωή και ιστορία του τόπου μας, η βράβευση αυτή μας άγγιξε και μας συγκίνησε βαθύτατα. Γιατί κι εμείς από τουτό το μετερίζι, κάναμε ό,τι κι όσο μπορούσαμε, ώστε το Λαογραφικό Μουσείο του Αγάπιου Τόλη να προβληθεί, αλλά και να αναγνωριστεί και να στηριχτεί από την Πολιτεία. Γι' αυτό χαθήκαμε και χαιρετίσαμε τη χρηματοδότηση από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση για την ανέγερση του Ζόροφου κτηρίου, όπως σήμερα χαθήκαμε και χαιρετίσουμε τη βράβευση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, βράβευση που τιμά ολόκληρο το Ζαγόρι.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ

Βασιλόπιτες ...της Αποκριάς

Σταύρου Συκιώτη

Η ΙΛΕΖ και το «Ζ» μας έκοψαν τη βασιλόπιτά τους, όπως είναι γνωστό, στις 27 Γενάρη στα «Λιθαρίτσια», στα Γιάννινα. Το γεγονός αυτό είναι το έναυσμα για το κείμενό μου τούτο.

Όπως ο Φλεβάρης είναι συνυφασμένος με τις Απόκριες, έτσι κι ο Γενάρης συνδέεται με την Πρωτοχρονιά. Δεν παύουμε να ευχόμαστε «Καλή Χρονιά» σ' όλο το μήνα, σε ανθρώπους που συναντάμε συγκυριακά, σ' όλη τη διάρκεια του. Άλλωστε, κατά παλιά παραδοχή και συνήθεια, οι γιορταστικές ευχές μας θεωρούνται επίκαιρες μέχρι την παρέλευση του 40μερου, από το αρχικό γεγονός.

Η βασιλόπιτα, σαν έθιμο που εξακολουθεί να επιβιώνει, κάθε Πρωτοχρονιά, αιώνες τώρα, είναι ένα παλιό - παλαιότατο έθιμο της Ρωμαϊκής ακόμα εποχής, τα λεγόμενα Σατουρνάλια, που σχετίζονταν με τη βλάστηση και τις εν γένει αγροτικές ασχολίες και προσδοκίες των ανθρώπων. Με τη ροή του χρόνου, κάνουν την προεξέτασή τους στην ανθρώπινη ζωή, διαμορφωμένες αντιλήψεις ή συνήθειες των ανθρώπων, κατά περιοχή. Έχουμε σημειώσει και παλιότερα πως ο άνθρωπος, ιδιαίτερα ο πρόγονός μας, συνειδητοποιώντας τη «μη-δαμνιότητά του» και την εξ αυτής ανασφάλειά του, μπρος στο μέγεθος της δημιουργίας και των φαινομένων της, αναζητούσε και κατέφευγε στη μαγική δύναμη ποικλομορφών φετιχ. Η περίοδος Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς συνδέονται με μια ποικιλία τέτοιων φετιχ, που εθμικά συντετίστηκαν με τις

τελετουργίες των εορτών αυτών και θεωρούνται αυτόνοτο περιεχόμενό τους. Το «φλουρί της βασιλόπιτας» είναι τέτοιο φετιχ. Η προσδοκία του «τυχερού φλουριού» είναι μια ψυχολογική υποβολή στον «τυχερό» άνθρωπο για την ευνοϊκή πορεία των πραγμάτων στη ζωή του. Ωστόσο, στις μέρες μας, στη λεγόμενη «ελεύθερη αγορά» το φλουρί έχει τη διατίμησή του και εκτός από τη «θεωρητική μαγική του δύναμη» έχει και τον «οβολόν εις τη δεξιά χείρα».

Τόσο οι ανθρώπινες αντιλήψεις όσο και τα εκάστοτε διαμορφούμενα έθιμά των, χρονικά, υπόκεινται στη νομοτελική φθορά ή παραμόρφωση ως προς την αρχική τους μορφή. Το έθιμο της βασιλόπιτας και του νομίσματός της για αιώνες πολλούς, αποτελούσε ένα οικογενειακό έθιμο και η σημασία του ήταν βαρύνουσα για τη μικρή αυτή κοινωνία της οικογένειας, που ανταποκρινόταν στον ψυχικό δεσμό των μελών της, τη συνοχή της και την έκφραση αγάπης και σεβασμού.

Γύρω από την τάβλα της βασιλόπιτας, όλα τα μέλη της οικογένειας βίωναν όχι μόνο την προσδοκία του «φλουριού», που είτε έπεφτε «του σπιτιού» είτε σε άτομο, πολύ περισσότερο σε «άγιο Πρόσωπο» ήταν εύνοια και αίσιο μήνυμα γι αόλη την οικογένεια, τα ζωντανά του και τα υποστατικά.

Στις μέρες μας το έθιμο της βασιλόπιτας που συνδέθηκε, ως γνωστό, με το όνομα του Αγίου Βασιλείου - και εκδηλώνεται τη μέρα της γιορτής του - εγκατέλειψε το στενό οικογενειακό πε-

ριβάλλον και πήρε κοσμική σημασία και συνήθεια. Οι ποικλομορφικοί φορείς: επαγγελματικοί, κοινωνικοί, πολιτιστικοί κλπ. χρησιμοποιούν το έθιμο της βασιλόπιτας για την ετήσια - ίσως και μοναδική - εκδήλωσή τους, δίνοντας την ευκαιρία στα μέλη τους για ένα σμίκμα, επικοινωνία, διασκέδαση κλπ. Η «βασιλόπιτα» μπήκε στο χώρο της «κοσμότητας» και της σκοπιμότητας.

Δεδομένου ότι οι όποιοι φορείς, σήμερα, είναι πολυπληθείς και οι αιτίες των κοσμικών κέντρων όχι απεριόριστες, παρουσιάζεται το φαινόμενο - προκειμένου να πάρουν σειρά - να κόβονται οι βασιλόπιτες και το Φλεβάρη, όταν η ατμόσφαιρα και το κλίμα της τρέχουσας ζωής να είναι αποκριτικό. Έτσι, το μόνο που απέμεινε από το νόημα και τη σημασία του έθιμου της βασιλόπιτας, όπως τουλάχιστον οι παλαιότεροι από μας το βιάσαμε, είναι, ανάμεσα στη μουσική, τα λογία και άλλες στραξιόν και η κοπή, από κάποιο «διακεκριμένο» πρόσωπο, μιας «ζαχαροπλαστικής βασιλόπιτας» ποικιλημένης με σοκολατένια γράμματα ή άλλες φιοριτούρες. Τέρμα η κρεσόπιτα ή κασιόπιτα (αλευρόπιτα) που θυμίζαμε εγώ.

Και φέτος «Το Ζαγόρι μας» μαζί με τη Μάνα του την Ι.Λ.Ε.Ζ. (Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Ζαγορίου) έδωσαν το παρόν στο πνεύμα αυτό του καινούριου χρόνου 2002. Στις 27 Γενάρη, στο γνωστό Κέντρο «Λιθαρίτσια», έγιναν χαιρετούρες όσων Ζαγορίσιων παρευρέθηκαν, χάθηκαν που ξανασάν υστερα από ένα χρόνο, επισημάνθηκε η απουσία όσων δεν μπόρεσαν να βρουν, δεν υπάρχουν και γενικά ήταν η διασπορά της ζωής τους τη μέρα αυτή. Ένα ξεπόρτισμα από το κατοικίδιο μας και μια «λιποταξία» από τον κλειστό μας εαυτό. Ας ευχηθούμε και του χρόνου να παραβρεθούμε...

μνήμη του 1912-13 και συνεορτάζει την επέτειο της απελευθέρωσης των Γιαννινών στις 21 του Φλεβάρη. Ευκαιρικά θα συμπεριλάβω ένα επίκαιρο ποίημα της Αθηνάς-Δρόσου-Μάλλiou, συσπουδαστριάς άλλοτε στη Ζωσιμαία Ακαδημία, από το «Ανέκδοτο Λογοτεχνικό της Έργου - 1990», αναφορά στα «Σκλαβωμένα Γιάννενα» και στη μνήμη της ποιήτριας που - όπως πληροφορήθηκα - ζει σήμερα.

Στα σκλαβωμένα Γιάννενα

Τα καριοφύλλα αντιλαλού αντίκρυ στο Μπιζάνι, τα σίδερα βαριά χτυπούν και ο εχθρός τα χάνει. Ατρόμητοι πολεμιστές με δύναμη και πίστη, αδάμαστες αγνές ψυχές, ορκίζονται στον κτίστη.

πως η πανώρια λευτεριά θ' απλώσει τα φτερά της στα θρυλικά τα Γιάννενα, στη λίμνη, στα νερά της. Χτυπούν αύτητα χτυπούν, τον Τούρκο να δαμάσουν, κρύο και χιόνια αψηφούν, χτυπούν να τον δαμάσουν.

Ξυπνάτε Γιάννενα βουβά, θόλοι μαρμαρωμένοι, γιατί ζυγών' η λευτεριά η πολυθρυσμένη. Και να, στην λίμνη τα νερά κάποια μορφή πλανέται.

Είν' η Φροσύνη η κυρά για εκδίκηση ευχέται. Και μέσ' απ' τα χαλάσματα και της φωτιάς τη σάχη, ζωσμένη ακόμη τ'άρματα η ΛΕΥΤΕΡΙΑ πετάχτη. Κι άνοιξε τότε διάπλατα τη στοργική αγκαλιά της στα θρυλικά τα Γιάννενα, στη λίμνη τα νερά της.

Στιγμιότυπα από την κοπή της πίτας μας

Την Κυριακή το πρωί στις 27 Γενάρη, το περιοδικό μας, κατά τα καθήκοντα, «έκοψε» την πίτα του στα «ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ».

Κάπου 200 Ζαγορίσιοι των Γιαννινών, στην πλειοψηφία και των χωριών μας, τίμησαν την εκδήλωση, επιβεβαιώνοντας τη στήριξη και τον συναισθηματικό δεσμό τους με το περιοδικό, που η πορεία του καλά

κρατεί για 24 ολόκληρα χρόνια.

Σύντομο χαιρετισμό εκ μέρους του Δ. Σιλίου απηύθυναν ο Πρόεδρος κι ο Γ. Γραμματέας της ΙΛΕΖ Α. Ντιναλέξης και Β. Τζιόβας, ο Δήμαρχος του Κεντρικού Ζαγορίου Γ. Παπαναστασίου και η Ζαγορίσια Νομαρχιακός Σύμβουλος Μαρία Γιαννακού Ντιναλέξη. Τίμησαν δε με την παρουσία τους εκ μέρους της Δ/σης

του αδελφού Σωματείου του Συνδέσμου Ζαγορίσιων Κώστας Τσίμας και Βασίλης Σκαμνέλος.

Ο αειθαλής Βουβωσιώτης Χρόνης Δρούγιας, μας τραγούδησε με παιδική ζωντάνια ένα παλιό τραγούδι του τόπου του και η Βιτσινή Ευτέρπη Σάρρου, χαιρέτησε κι ευχήθηκε την «καλή χρονιά» μ' ένα από τα ποιήματά της, που ευχαρίστως δημοσιεύου-

με. Το «φλουρί», στο οποίο αντιστοιχούσαν 100 ΕΥΡΩ, «έπεσε» στην κυρία Νομαρχιακό Σύμβουλο, η οποία ευγενικώς τα πρόσφερε υπέρ των σκοπών της ΙΛΕΖ.

Ήταν ένα ακόμα ζεστό πρωινό, μιας Ζαγορίσιας συνάντησης, όπως όλες οι συναντήσεις των Ζαγορίσιων.

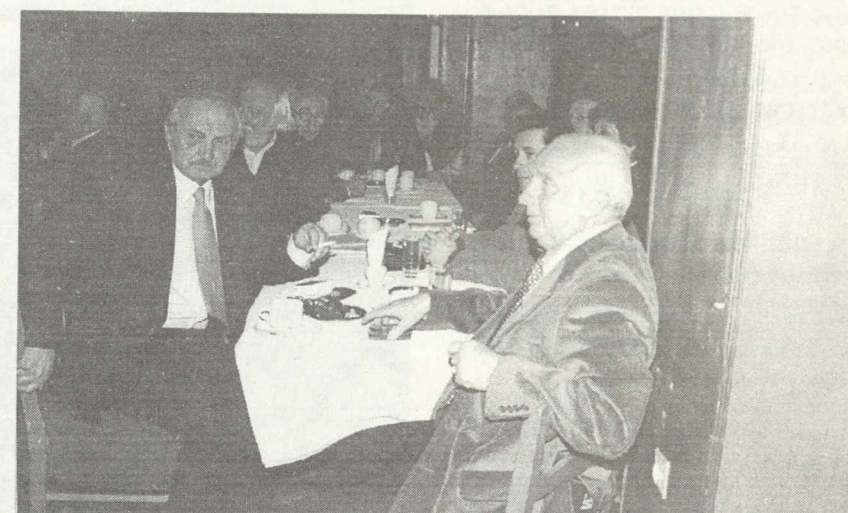
Αντε και του χρόνου.

Ο νιός ο Χρόνος έφτασε ο νιός ο Χρόνος ήρθε το τι μας φέρνει νιούτσικε; το τι μας κοιναλάς; — Σας φέρνω βιο, σας φέρνω γειά φέρνω την ευτυχία ανοίξτε διάπλατ' αγκαλιές για να χωρέσουν μέσα κι απλώστε χέρι σταθερό και δαμάστε ό, τι σας δίνει.

Δίνω στη Μάνα το παιδί στο νιο τη λεβεντιά του στη νια την κόρη πλάι της για πάντα τον καλό της.

Δίνω στο γέρο φρόνηση τ' άσπρα μαλλιά, την πείρα, στο γεωργό καλή σοδιά, στον πιστικό τ' αρνιά του.

Μον μια σας δίνω συμβουλή μον μια ευχή και μόνο τούτα καλά τιμήστε τα τούτα καλά χαρείτε. Και μην τα καθυστεράσετε στην καψα τον πόλεμον γιατί μην έρθ' ένας καιρός κι είστε μετανιωμένοι. Ευτέρπη Γ. Σάρρου

Στιγμιότυπα

«Τα πήραμε τα Γιάννενα...»

Σταύρου Συκιώτη

Ο Φλεβάρης μήνας για τα Γιάννενα, δεν είναι μόνο ένας δειλός Πρόδρομος της Άνοιξης, αλλά κι ο κατ' εξοχήν πανηγυρικός μήνας για την πόλη κι όλη την περιοχή τους. Στις 21 του μηνός αυτού γιορτάζεται πανηγυρικά η απελευθέρωση της πόλης από τον Οθωμανικό ζυγό, το 1913, και σε συνέχεια της περιοχής του βορειο-Ηπειρωτικού χώρου.

Τα Γιάννενα, σήμερα, είναι σίγουρα η ευρύτερη πατρίδα των ανθρώπων της περιοχής που μόνιμα ή προσωρινά διαμένουν στην πόλη, αφήνοντας τη μικρή τους πατρίδα, τα χωριά ή τις μικροπόλεις που υπάρχουν στις γειτονικές επαρχίες. Όμοια όπως η Αθήνα συγκεντρώνει το μισό περίπου πληθυσμό της χώρας απ' όλες τις περιοχές της επικράτειας. Έτσι, ο κάθε πολίτης της πόλης, δικαιούται να συμμετέχει και να διακατέχεται από τη μνήμη και το συναισθηματισμό των ιδιαίτερων ιστορικών γεγονότων που αφορούν την πόλη και την περιοχή της. Άλλωστε, ο πόθος και το όραμα της απελευθέρωσης του Ηπειρωτικού χώρου από τον Τουρκικό ζυγό, πέντε σχεδόν αιώνων, κατέκαιαν όλους τους Ηπειρώτες και η προσδοκία ήταν κοινή, συνολική, αναμενόμενη.

Θυμάμαι τη δεκαετία του 1920, όντας στο Δημοτικό Σχολείο, μόνιμο τραγούδι μας, σχεδόν καθημερινό, ήταν το:

«Τα πήραμε τα Γιάννενα μάτια πολλά το λένε, οπού γελούν και κλαίνε...»

Νωπιά, ακόμα - τότε - τα γεγονότα από την πτώση του Μπιζανίου, την απελευθέρωση της πόλης των Γιαννινών κι η λευτεριά «ασιγούρευτη» ακόμα στις καρδιές μας. Ένα τόσο μακραίωνο φάσμα σκλαβιάς δεν αποβάλλεται ψυχικά εύκολα.

Η τιτανομαχία για την απελευθέρωση της πόλης των Γιαννινών και της περιοχής της, ήταν η εποποιία που αναφερόταν και συγκλόνιζε την Ηπειρωτική ψυχή, όπου η νεότερη - διάδοχη εποποιία του 1940-41 ήρθε να πάρει την πρωτεύουσα θέση της και την επεσκίασε.

Για την πολύμηνη πολιορκία της πόλεως των Ιωαννινών υπάρχουν πολλά ιστορικά ντοκουμέντα και πάμπολλα γραπτά που είναι λίγο-πολύ γνωστά. Υπάρχουν, ακόμα, και για τα χωριά του Ζαγορίου, ζωντανές διηγήσεις που αναφέρονται στον τρόπο και το χρόνο που το άγγελμα της λευτεριάς ερχόταν από χωριό σε χωριό, χτυπούσαν οι καμπάνες των εκκλησιών και ο πληθυσμός γιόρταζε πρόωρα το Πάσχα της Λευτεριάς. Το πρωινό της 21ης Φλεβάρη 1913 φώτισε το όραμα αιώνων και τόκανε πραγματικότητα.

Ο χώρος του κειμένου μου τούτου δεν επιτρέπει περισσότερα λόγια. Συμμετέχει στην ιστορική

Απονομή τιμητικής διάκρισης στον Αγάπιο Τόλη από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας

Σε μια σεμνή τελετή στο Προεδρικό Μέγαρο έγινε η απονομή τιμητικών διακρίσεων σε εξεχόντα πρόσωπα για τη δράση τους και την κοινωνική τους προσφορά. Μεταξύ των βραβευθέντων και ο Αγάπιος Τόλης από τους Κήπους του Ζαγορίου. Του απο-

**ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ
Θ. ΥΦΑΝΤΗ**

νεμήθηκε ο Αργυρός Σταυρός του Τάγματος του Φοίνικος για τις πλούσιες λαογραφικές του συλλογές, οι οποίες, όταν εκτεθούν στο νεοανεγειρόμενο μουσείο, θα προσδώσουν άλλη διάσταση και άλλο ενδιαφέρον στο Ζαγόρι και στην ευρύτερη περιοχή.

Κατά τη διάρκεια της τελετής ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας επεσήμανε ότι στα πρόσωπα των τιμωμένων τιμήθηκε η «καλή πλευρά της ζωής». Μεταξύ των τιμηθέντων επιστήμονες διαφώ-

Στην αίθουσα του Προεδρικού Μεγάρου μετά την απονομή της τιμητικής διάκρισης οι τιμηθέντες. Μεταξύ τους και ο Αγάπιος Τόλης, δεύτερος από αριστερά.

μεγάλη η ευχαρίστηση για μένα, είπε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, να μπορώ να εκφράσω αυτήν την ικανοποίηση, αυτήν την ευχαρίστηση εκ μέρους της ελληνικής κοινωνίας για την πολύ σημαντική προσφορά όλων των τιμωμένων».

Τιμήθηκαν δέκα εξεχούσες προσωπικότητες μεταξύ των οποίων και ο δικός μας, ο Ζαγορίσιος, ο Ηπειρώτης, Αγάπιος Τόλης. Στη ζωή τους και οι δέκα υπηρέτησαν συνειδητά αρχές και αξίες.

Εμείς δεν έχουμε παρά να συγχαρούμε τον Αγάπιο για τη βράβευσή του από τον Ανώτατο Πολιτικό Παράγοντα

της Πατρίδας μας. Η χαρά και η ικανοποίησή του για την επιβράβευση των κόπων μιας ζωής είναι και δική μας χαρά. Η διάκριση αυτή τιμάει τον ίδιο, το Ζαγόρι και την Ήπειρο, τη βουρομανα του λαϊκού μας πολιτισμού.

Να ευχηθούμε στον Αγάπιο

να μην υποστεί τη σημαία του δημιουργικού του έργου και να συνεχίσει με το ίδιο πάθος τη συγκέντρωση του Ηπειρωτικού πλούτου και τη διάσωσή του από πολλούς κινδύνους.

Πιστεύουμε ότι το ελκρινές φίλημα του Προέδρου της Δημοκρατίας θα είναι ενθαρρυντικό και τονωτικό για τον Αγάπιο Τόλη.

Με την ευκαιρία της απονομής διακρίσεων από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε ανθρώπους που διακρίθηκαν σε διάφορους τομείς οφείλουμε να επισημάνουμε την σχεδόν αποσιώπηση του σπουδαίου αυτού γεγονότος από τους τηλεοπτικούς σταθμούς πανελληνίας εμβέλειας (κρατικούς και ιδιωτικούς). Ο τηλεοπτικός χρόνος που αφιερώθηκε δεν ξεπέρασε τα 20 με 30''.

Αντίθετα, σε καθημερινή βάση γινόμαστε μάρτυρες γεγονότων και πράξεων που δεν προσφέρουν απολύτως τίποτε παρά μόνο εκμαυλίζουν τα ήθη και δημιουργούν αρωστήμενα πρότυπα.

Όλος ο χρόνος στη διάθεση του κοινού για αποφυλακίσεις καταδικασμένων σε ισόβια κάθειρξη, για βιασμούς ακόμη και

μικρών παιδιών, για διαζύγια καλλιτεχνών, για τους πλατινένιους δίσκους τραγουδιστών, για λικνίσματα των αοιδών σε νυχτερινά κέντρα, για ποδοσφαιριστές και δισεκατομμύρια που κατατίθενται στα χουσά τους πόδια και για πολλά άλλα ανούσια και άχρηστα που δηλητηριάζουν τη νεολαία.

Για όλα αυτά ο τηλεοπτικός χρόνος δεν μετρείται προς τέφνη και ψυχαγωγία των τηλεθεατών. Εμείς οι άσημοι και ανυπολόγιστοι επαρχιώτες ούτε καν λογαριαζόμαστε. Το βεληκεές των δημοσιογράφων φτάνει μόνο λίγα χιλιόμετρα έξω από το υδροκέφαλο Αθηναϊκό κράτος. Όλοι οι υπόλοιποι γεύονται τα καμώματα ολιγαρχικών «επώνυμων» της Αθηναϊκής Πολιτείας.

Πνευματικά γεγονότα, υψηλής σημασίας κατά τη γνώμη μας, όπως είναι η απονομή διακρίσεων σε ανθρώπους που αμείβονται για την «καλή πλευρά της ζωής» πνίγονται ή παρασιπούνται.

Ο έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος οφείλει τέτοια και άλλα πνευματικά γεγονότα να προβάλει, για να γίνονται παραδείγματα προς μίμηση και όχι τα «σκουπίδια» που μας σεβρίζουν σε καθημερινή βάση.

ΕΝΑΣ ΧΑΡΙΣΜΑΤΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

«Ο Τσίντζρας, ο μίτζρας, ο τσίντζι-χόντζι-μίντζρας, επήγε να τσιντζίσει, να μίτζι-σει, να τσίντζι-χόντζι-μίντζι-σει. Κι αφού ετσίντζισε, εμίντζισε, ετσίντζι-χόντζι-μίντζι-σε, επήγε στην τσιντζίνα, τη μίντζινα, την τσιντζι-χόντζι-μίντζιρίνα».

Ήταν ένα αυτοσχέδιο τετράστιχο ενός ξεχωριστού ανθρώπου, Ελληνοδιδάσκλου, που έζησε στο Μικρό Πάπιγκο. Του σεμνηστού Γρηγόρη Στάρα.

Είχε γεννηθεί στα Κάτω Σουδενά, τη 10ετία του 1870 και από το 1898, που παντρεύτηκε στο Πάπιγκο την μακαρίτισσα Γλυκερία (Γλυκούλα), πέρασε όλη του τη ζωή, εκεί ψηλά στα «Κριάκουρα», στο πιο ψηλό σημείο του οικισμού με την απέραντη θέα και στη σκιά των θεόρατων ορθοπλαγιών της Τύμφης.

Δημιούργησε μια εξαιρετική και πολυμελή οικογένεια. Οκτώ παιδιά, τέσσερα αγόρια και τέσσερα κορίτσια. Λεπτομέρειες γι' αυτά γράφει στο τεύχος Μαρτίου, 275/01, του περιοδικού μας ο Χριστόδουλος Στουκίδης, στενός συγγενής της οικογένειας.

Εγώ από την αρχή θέλοντας να σκιαγραφήσω τον μ. Γρηγόρη, θα σημειώσω, ότι ήταν ένας άνθρωπος με ταλέντο, διέθετε το αρχαίο τάλαντο, το φυσικό προσόν, το χάρισμα. Θυμάμαι πολύ καλά αυτόν τον άνθρωπο, που ξεχώριζε για την ψιλόλιγνη κορμοστασιά του το επιμελημένο ντύσιμο — πάντοτε με κουστούμι — και την ευγένειά του!

Ακόμα ήταν ο εμπνευσμένος ομιλητής σε Εθνικές και Θρησκευτικές γιορτές, ενώ για τις μετακινήσεις του στο Μεγάλο Μαχαλά χρησιμοποιούσε ένα γαϊδουράκι, που καβαλούσε ανδρικά, όπως η φωτογραφία.

Και βέβαια θυμάμαι πολύ καλά το τέλος του, όταν στις 25 Μαρτίου 1944, σωριάστηκε στο δάπεδο της εκκλησίας, υπό το κράτος βαθείας συγκίνησης λέγοντας: «Άραγε θα βρισκόμαστε και του χρόνου στον λερό Ναό του Αγίου Βλασίου, που μας σκεπάζει, όπως η κλώσσα, τα κλωσσόπουλά της;». Ήμουν ακριβώς δίπλα στη Σημαία, μαζί με όλα τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου. Οι δάσκαλοί μας, η μ. Θάλεια, πρωτότοκη κόρη του κι ο σύζυγός της Αγγελία Χυνοός, μας είχαν «διδάξει» μια θεατρική παράσταση κι εγώ θα έπαιζα το ρόλο του Φώτη Τζαβέλα. Επακολούθησε πανδαμμόνιο. Όλοι αναστατώθηκαν από το ανεπάντεχο κακό, ενώ ο γιατρός Αλέκος Ζηκόπουλος διαπίστωσε τελικά το θάνατο του αξέχαστου Γρηγόρη Στάρα.

Μεταφέρθηκε στο Μικρό Πάπιγκο, πάνω σε μια ξύλινη σκάλα από τους άνδρες του χωριού. Στα «Κριάκουρα», το ωραίο διώροφο πετρόχτιστο σπίτι του, σ' ένα ανατολικό δωμάτιο του δεύτερου όροφου, τοποθετήθηκε το φέρετρό πάνω σε τραπέζι. Και μου είναι αξέχαστες οι στιγμές, όταν οι τρεις θυγατέρες του, η μ. Θάλεια, η Ιουλίτσα και η Πρόπη, που δόξα τω Θεώ είναι καλά και τους

εύχομαι χρόνια πολλά και μακροήμερευση, έρχονταν όλες μαζί στο δωμάτιο να θρηνησουν τον πατερούλη τους. Άγχος μεγάλο για την παιδική μου ψυχή, σε τρόπο που προσπαθούσα να τελειώσω πηδώντας φράσεις, ακόμη και σελίδες από το ψαλτήρι. Π.χ. αντί να διαβάσω ολόκληρο το «Δόξα Πατρί και υιώ κλπ...» πρόφερα απλώς «Δόξα και Νυν» και συνέχιζα παρακάτω. Κάποτε

Ο χαρισματικός Ελληνοδιδάσκalos Γρηγόρης Στάρας

τελειώσα και για πρώτη φορά είδα ένα κατοχικό χαρτονόμισμα που μου έδωσε καθώς έφευγα ο μ. Νικόλας.

Πριν φθάσω στον κύριο σκοπό αυτού του μνημοσύνου, θα προσθέσω ότι ο αείμνηστος, εκτός από ποιητής ήταν και επιγραμματικός, όπως ο Γέρος της Δημοκρατίας. Μου έρχεται στο μυαλό μια σκηνή, που παρακολούθησα μαζί με τη Βαγγέλη από την ανατολική άκρη του χερσολειβάδου της καλύβας μας στον Κορδάτο. Εκείνο το βράδυ είχαν έρθει αντάρες και ζητούσαν τον Πύρρο, έφεδρο αξιωματικό και πίεζαν προφανώς το μακαρίτη. Και τότε ακούσαμε στεντόρεια τη φωνή του εκεί μπροστά στο σπίτι του, πάνω από την κοινόχρηστη βρύση: «Σας το λέω, θα πέσω νεκρός, ο υιός μου υπήρξε ήρωας του Ελληνοϊταλικού πολέμου. Δεν είναι εδώ, απουσιάζει...». Φύγαμε προβληματισμένοι στο σπίτι μας.

Η τριτότοκη κόρη του Χρυσάνθη είχε φύγει πρόωρα από τη ζωή στα μέσα της 10ετίας του '30, στις αρχές της άνοιξης. Θυμάμαι λοιπόν, που λέγανε, ότι ο πατέρας της παρά την ψυχική του οδύνη, επηρεασμένος από την εποχή, το ξύπνημα της φύσης, την αποχαιρέτησε απαγγέλλοντας: «Χρυσάνθη μου, για δεξ καιρό που διάλεξε ο Χάρος να σε πάρει, τώρα π' ανθίζουν τα

κλαριά και βγάζ' η γης χορτάρι...».

Άλλο περιστατικό. Κάποια μέρα ένα γεράκι κυνηγώντας μια κότα μπήκε μέσα στο μαγειρείο της αυλής του Σταρέικου κι ο μακαρίτης πρόλαβε κι έκλεισε την πόρτα. Πως βρεθήκαμε εκεί δεν μπορώ να θυμηθώ. Ίσως γιατί είχαμε φίλιες με τον Αριστάκη και παίζαμε εκεί κοντά. Κατορθώσαμε να πιάσουμε ζωντανό το γεράκι. Και τότε ο ευαίσθητος αυτός άνθρωπος, αντί να μας αφήσει να το «εκτελέσουμε», έγραψε μια μικρή πινακίδα, την κρεμάσαμε με σύρμα ψιλό στο πόδι του και το άφησε ελεύθερο. Κι έτσι η μακαρίτισσα Εφθαλία Γκιώνω — να πάρει...όλο για μακαρίτες μιλάω — σκάρωσε το ποιηματάκι της: «Παν' ο Στάρας το γεράκι, του κρεμάει ένα χαρτάκι και το στέλ' στο Μουσολίνι για να κλείσει την ειρήνη...».

Ένα βράδυ που είχε σουρουπώσει, βρεθήκαμε στο «Σκαμένο». Το Σκαμένο ήταν τότε, αρχές της 10ετίας του '40, η μοναδική είσοδος του χωριού στον οικισμό του Μικρού Παπίγκου. Ένα ειδικό τοπίο, με πεζουλάκια, ένα μικρό πλάτανο πάνω από τοίχο ξηρολιθιάς, το δώροφο ξενοδοχείο που έμεναν οι τσομπαναραίοι, βάτα διάφορα και αγριοκορομηλιές. Μπροστά μας σε χαμηλότερο επίπεδο 60-80 εκ. ομαλός δρόμος για το σπίτι της Μανθίτσας Λαγού, για την καλύβα ιδιοκτησίας μας και στη συνέχεια για τα Παλιάμπελα και τα Κηπάρια του χωριού. Κάτω από το δρόμο επίσης η καλύβα της μ. Ρέτζας, δαμασκηινές και μια αγριομηλιά. Θέα απέραντη και το φεγγάρι μισογεμάτο έλαμπε στον ουρανό προσθέτοντας τη γοητεία του ολόγυρά μας. Σήμερα όλα άλλαξαν με τεράστιες μοντέρνες τοιχοποιίες, πλατύ καινούργιο καλντερίμι και σκαλάκια στο δρόμο προς τα κάτω. Όλα χάριν της λεγόμενης, τουριστικής ανάπτυξης. Επανερχομαι όμως στην παρεούλα μας με επικεφαλής τον σεβαστό για μας Ελληνοδιδάσκαλο, που απολάμβανε μαζί μας τη σεληνοφώτιστη βραδιά. Μας μίλησε για το φεγγάρι, το δορυφόρο της γης, τους πλανήτες, για στερόφωτα ουράνια σώματα και τ' αστέρια. Λέξεις και έννοιες, που για πρώτη φορά ακούγαμε και μου τυπώθηκαν στο υποσυνείδητό μου μαζί με την ανάμνηση της όμορφης εκείνης βραδιάς.

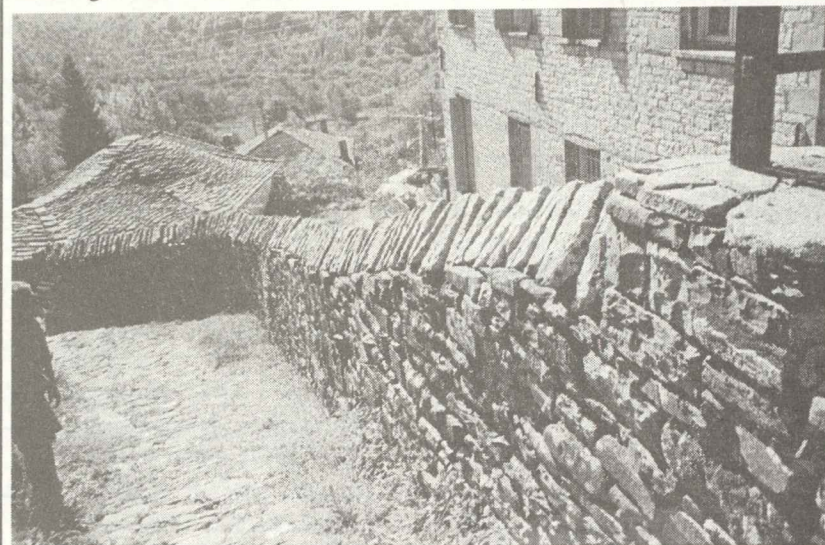
Θα κλείσω όμως αυτό το ρεπορτάζ μου με μια μαρτυρία, που όπως τυχαίως πληροφορήθηκα πριν από πολλά χρόνια για τον Ελληνοδιδάσκαλο Γρηγόρη Στάρα. Είχα επισκεφθεί, στην οδό Αθinas Τσαλδάρη, τώρα Καποδιστρίου, την κυρά Ελισάβετ Χατζηγώγου, το γένος Καπέλλα από τα Κάτω Σουδενά. Έχω γράψει κι άλλη φορά γι' αυτή τη νοικοκυρά και Ζαγορίσια αρχόντισσα, που πέθανε πριν από λίγα χρόνια στα 100 της. Εκείνη την ώρα βρισκόταν στο σπίτι της ο μ. Σπύρος Τσατσόπουλος, δάσκαλος και ανιψιός της.

Γιος της αδελφής της Αντιγόνης. Όταν άκουσε ότι ήμουν από

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Ζαγορίσιοι οβοροί

Πως έκλειναν τα σπίτια τους ολόγυρα παλιά

Οβορός στους Κήπους

Πως «μαντρώνουν» σήμερα

Κέντρο Πληροφόρησης Κεντρικού Ζαγορίου Ασπραγγέλων

Χειμωνιάτικες κακοκαιρίες...

του Δικόρφου

το 1929, για να πάρει ρύζι και ζάχαρη για μια εγγονούλα του και γυρίζοντας προς το Δικόρφο χάθηκε στα χιόνια του Μπισκελιού και έψαχναν πάμπολλοι Δικορφιώτες επί μία εβδομάδα για να τον βρουν, αλλού είχαν τη βεβαίωση ότι ξεκίνησε από τα Γιάννενα και πέρασε και το Λυκόστομο. Τελικά τον βρήκαν πεθαμένο, όταν είδαν πουλιά άγρια να τρώνε το κρέας του.

Αλλά και μέσα στο χωριό μας πολλές φορές, κανένας δεν μπορούσε να πάει πουθενά και να κάνει κάτι αναγκαίο και επιβεβλημένο. Το πρώτο που έκαναν πολλοί χωριανοί μας και Ζαγορίσιοι γενικά, όταν έπεφτε το ένα μέτρο χιόνι πάνω από τα σπίτια μας ήταν να ανεβαίνουν πάνω σ' αυτά και να ρίχνουν κάτω το χιόνι, γιατί κινδύνευε να χαλάσει και να πέσει το ίδιο και να καταστραφεί. Και θυμούνται μια φορά που ανέβηκε η μητέρα μου για να ρίξει

το χιόνι του σπιτιού μας και κινδύνευσε να πέσει και να σκοτωθεί, επειδή γλιστρήσε... Αλλά πρόλαβε να σταματήσει στον δεύτερο όροφο.

Στις σημερινές μέρες, βέβαια όταν πέφτει το πρώτο χιόνι, ζητούμε από τον κάθε Δήμο και από την πολιτεία μας να προστρέξει και να μας ανοίξει τους δρόμους, να μας βοηθήσει με κάθε τρόπο και να μας συμπαρασταθεί... κάτι που τότε για όλη την Ελλάδα ήταν αδιανόητο και μη εφαρμόσιμο.

Και κατά σύμπτωση θυμούνται πάλι κάτι που διάβασα σε μια παλιά εφημερίδα που είχε ο παππούς μου και τη βρήκα στο σπίτι μου απ' το 1935:

«Τηλεγραφήματα εκ Καλωτάς, Διποτάμου και Δικόρφου μας αναγγέλλουν, ότι η άφθονος χιών απέκλεισε παντελώς ταύτα και ότι πάσα απόπειρα μεταβάσεως θα ήτο άκρως επικίνδυνος». Βλέπουμε λοιπόν και διαπιστώνουμε πλέον σήμερα

όλα χωριά με τρίγωνη κορυφή από πλάκες του ίδιου πάχους τη μια δίπλα στην άλλη.

Μόνο παράθυρο στον κόσμο η οδό-πορτά, σαν πόρπη στο πέτρινο ζωνάρι, βαριά, δρύινη, στολισμένη σε κάθε φύλλο μ' ένα χερούλι σκαλιστό, με «τρί» σιδερένιο μεγάλο και κεντημένο, ή με μάνταλο ξύλινο που σηκώνονταν με σιδερένια βέργα κρεμασμένη απ' τον άλσο (αλυσίδα).

Όταν οι νοικοκυραίοι έλειπαν, περνούσαν το σίδερο ανάμεσα από τα δυο μεγάλα χερούλια κι έκλειναν με κλειδαριά με μεγάλη κλάπα σιδερένια, και μεγάλο βαρύ κλειδί.

Από πίσω οι σιδεριές, μία σε κάθε πόρτα, καταλήγουν σε γάντζο, που υποδέχεται σιδερένιος κρίκος, μπημένος στο θυροστόμι στηρίζοντάς την.

Η πόρτα, συγκρατείται από «ρεζέδες» σε διάφορα σχήματα και στολίζονται με «ζινέτια» τα πέτρινα πελεκητά θυροστόμια και τα αγκωνάρια.

Επάνω έχει σκεπή με «φουρούσι» και κάτω στο κατώφλι διαλεχτή πλάκα στενόμακρη κι άσπρη. Εκεί όλο το μεράκι της Ζαγορίσιας νοικοκυράς να «κρέν». Το σκάκι — συνεχίζοντας με πυκνό γκαλιτερί, στολισμένο με μαύρο ακόνι, ανάμεσα από τα πεζούλια, μικρά ή μακρύτερα, όπως ο χώρος το απαιτούσε — απαραίτητος τόπος συνάντησης και επικοινωνίας. Έκλεινε σε διάφορα σχήματα, κύκλους και ημικύκλια κι ορθογώνια, κατηγορηστά, για να φεύγουν τα νερά στο λαγούμι.

Όλο αυτό το πανέμορφο ζωνάρι, οβορός κι οξώπορτα μαζί, σήμερα κινδύνευε. Τα σιδερένια κάγκελα άρχισαν να αντικαθιστούν την καμαρωτή ξερουλιά του οβορού, κι οι καγκελόπορτες την «αρχόντισσα» ξύλινη οξώπορτα.

Ξαν τους νεοπλουτοκοντούμε να καταστήσουμε — οι μαύροι — που μας τραβάν την προσοχή τα ευτελή και τα μπακίρια, «του συρμού» και νοιζόμαστε κι κάνουμε ένα βήμα μπροστά κι ας είναι δέκα πίσω. Ξαν τους αναποψιάστους συγχωριανούς μας, που έδιναν στους καπνιστούς γυρολόγους συγκρόνια και σιζόντες για συνθετικά κιλίμια και πλαστικές λεκάνες και παγούρια.

Όμως τα χρόνια πέρασαν, βλέπουμε κι ακούμε πολλά, κι αν είναι κάτι που θα μας σώσει σαν Ζαγόρι, είναι αυτά τα απλά και τα μοναδικά που έχουμε.

Πριν λοιπόν γκρεμίσουμε και τους τελευταίους οβορούς και αλλάξουμε τις οξώπορτες «για να αγνατεύουμε και να μας αγναντεύουν, ας αναλογισθούμε την ευθύνη μας κι ας φυλάξουμε σαν κόρη σφαλισμού την ιδιαιτερότητά μας.

ότι όλα άλλαξαν στα χωριά μας και στις πόλεις μας, αφού η επικοινωνία των ανθρώπων είναι ευκολότερη, αφού υπάρχουν δρόμοι αυτοκινήτων πλέον παντού, που καθαρίζονται και ελέγχονται για το χιόνι που έχουν κι ότι η σημερινή τεχνολογία έχει λύσει πολλά προβλήματα μας του παρελθόντος.

Και βέβαια η μετάβαση σ' ένα χωριό που έχει χιόνι, που παρουσιάζει πανανία και πολύ κρύο είναι δύσκολη και σήμερα μ' ένα απροετοίμαστο αυτοκίνητο... γιατί κάθε Δήμος και από την πολιτεία μας να πατήσουμε και κάπου θα κινδυνεύσουμε. Κι αυτό αφορά και τις σημερινές χειμωνιάτικες κακοκαιρίες στο Δικόρφο και σ' όλο το Ζαγόρι.

Υ.Γ. Όλα τα παραπάνω καταγράφονται γιατί φέτος, το 2002, παρουσιάστηκε μεγάλη κακοκαιρία στην Ελλάδα και κυρίως στην πρωτεύουσά μας. Ενώ στο Ζαγόρι μας, όπως λένε όλοι οι έμπεροι και αμερόληπτοι σημερινοί του κατόικου (έστω και λίγοι...) ο καιρός ήταν ως τώρα φυσιολογικός κι όχι ακραίος. Κι η περίπτωση μας λειτουργεί φυσιολογικά κι όχι επικίνδυνα, όπως αλλού κι όπως στο παρελθόν.

Ματθαίος Λέκκος

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Η πρόγνωση του καιρού και τα «Μερομήνια»

κρύα. Αν φυσάει από Βοριά χιόνια και παγετό. Αν φυσάει από Δυσμάς θα έχουμε βροχές και κρύο και τέλος αν ο άνεμος είναι Νοτιάς θα έχουμε καλοκαιρία.

Μπορεί όμως στη διάρκεια μιας οποιασδήποτε ημέρας κατά το μεσημέρι ν' αλλάξει η κατεύθυνση του ανέμου, οπότε και οι καιρικές καταστάσεις δεν θα είναι οι ίδιες σε όλη τη διάρκεια του μήνα. Μερικοί για να είναι περισσότερο ακριβείς στις προβλέψεις τους έδεναν ένα μαντήλι ψηλά σε κάποιο σημείο για να τους δείχνει καλύτερα, όπως κινούνταν, την κατεύθυνση του ανέμου.

Έτσι με τις παρατηρήσεις αυτές προέβλεπαν ποιές καιρικές καταστάσεις θα επικρατήσουν καθόλη τη διάρκεια του χρόνου. Κατά πόσο όμως το πετύχαιναν αυτό δεν το ξέρουμε. Κάτι ανάλογο δε γίνεται και με τον Καζαμία; Ποιος ελέγχει αν οι προβλέψεις, που έκαναν στα μερομήνια βγαίνουν αληθινές. Όμως ήταν ένας τρόπος να λύνουν τις απορίες τους για τα καιρικά φαινόμενα και να δίνουν κάποιο διέξοδο στις ανησυχίες τους όταν η παραγωγή τους εξαρτιόταν άμεσα από τις καιρικές συνθήκες.

Στη συνέχεια παραθέτουμε και άλλους τρόπους που χρησιμοποιούσαν οι παλιότεροι για να προβλέψουν τον καιρό, που ακόμα και σήμερα πολλοί απ' αυτούς είναι παραδεκτοί, γιατί στηρίζονται σε συγκεκριμένα φαινόμενα, όπως οι κινήσεις των νεφών, η συμπεριφορά των ζώων και πουλιών κ.ά.

Σύννεφα, που συσσωρεύονται ή σταματούν στις κορυφές των βουνών και κατεβαίνουν προς τις παρυφές προαναγγέλλουν σίγουρα βροχή. Αντίθετα αν ανεβαίνουν ψηλά, θα έχουμε καλοκαιρία. Συσσώρευση μελανιτών, δηλαδή σύννεφων, που έχουν μελανωπό χρώμα είναι «μαύρα», προμηνύουν καταιγίδα και αν είναι πεσμένη η θερμοκρασία γύρω στο μηδέν θα χιονίσει. Αν τα μαύρα σύννεφα φεύγουν γρήγορα από δυνατό άνεμο (κυνηγούνται όπως λέει ο λαός μας) φεύγει (απομακρύνεται) η βροχή.

Όταν τα σύννεφα είναι «θύσανοι» (= λευκά, διαφανή, μοιάζουν με πούπουλα και είναι στάσιμα) ή μοιάζουν με πούπουλα και καλύπτουν μεγάλο μέρος του ουρανού θόλου, τότε θα έχουμε καλοκαιρία.

Αντίθετα άμα ο ουρανός είναι σκεπασμένος με άσπρα σύννεφα διασκορπισμένα και κινούνται γρήγορα, σημαίνει κακοκαιρία.

Αν στον ορίζοντα προς τη Δύση υπάρχει μια ίσια γραμμή από σύννεφο μελανωπό, προμηνύεται επιδείνωση του καιρού, όταν όμως τα σύννεφα είναι ροδοκόκκινα θα έχουμε

καλοκαιρία. Τα καραβάνια στα παλιά χρόνια ξεκινούσαν όταν ο ήλιος «βασίλευε στ' μάνα του χωρίς σύννεφα».

Επίσης όταν ο ήλιος είναι λαμπρός κατά την Ανατολή, αυτό σημαίνει καλό καιρό. Ενώ αν έχει χρώμα μουντό θα πρέπει να περιμένουμε βροχή. Όταν ο ήλιος «καίει» πολύ και η ατμόσφαιρα είναι πνιγνή, προμηνύεται βροχή.

Καθαρή νύχτα, κατά την οποία πέφτει δροσιά, προμηνύει ωραίο (καλό) καιρό.

Αν η «μήνη» του φεγγαριού κατά τη «γέμιση» και τη «χάση» είναι όρθια ή δίπλα, ανάλογη θα είναι και η έκβαση των καιρικών φαινομένων. Π.χ. Αν το φεγγάρι είναι όρθιο θα κάνει καλοκαιρία. Αν το φεγγάρι είναι δίπλα θα κάνει κακοκαιρία. Και λένε: «Όρθιο το φεγγάρι, ξάπλας το φεγγάρι, όρθιος ο καραβοκύρης (καλοκαιρία). Δίπλα το φεγγάρι, όρθιος ο καραβοκύρης (κακοκαιρία).

Αν το φεγγάρι έχει «αλώνι» (ένα φωτεινό δακτύλιο), προμηνύεται αλλαγή καιρού, θα βρέξει.

Αν αστράφει και μπουμπουνίζει από πολλά σημεία του ορίζοντα είναι βέβαιο πως θα έχουμε βροχή. Ακόμα σε προβλέψεις για τον καιρό κατέληγαν ύστερα από παρατηρήσεις σε συμπεριφορές των ζώων και πουλιών.

Όταν τα μυρμηγκά βγάζουν τ' αυγά τους στον ήλιο είναι καλό σημάδι, θα συνεχιστεί η καλοκαιρία, αντίθετα θα χαλάσει ο καιρός, όταν τα μαζεθούν στο εσωτερικό της φωλιάς τους.

Όταν τα πουλιά, σπουργίτια, τσόνια, χελιδόνια πετούν χαμηλά, προμηνύεται βροχή ή χιόνι ανάλογα με την εποχή. Αν ο πετεινός λαλεί σε ακατάλληλη ώρα (όχι τα μεσάνυχτα ως συνήθως) θα χαλάσει ο καιρός, όταν νίβεται η γάτα πάνω από τ' αυτιά της θα βρέξει. Το ίδιο λέμε άμα έχουμε φαγούρα έντονη στα αυτιά μας.

Άμα οι μέλισσες βγαίνουν πολύ νωρίς το πρωί από την κυψέλη είναι σημάδι πως θα έχουμε καλό καιρό. Όταν οι κόττες κυλιούνται στο χώμα και προκαλούν κομνηνάχτο με τα φτερά θα έχουμε βροχή. Επίσης όταν πρόκειται να βρέξει οι μύγες τσιμπούν επίμονα και όσοι υποφέρουν από ρευματισμούς αισθάνονται εντονότερα τους πόνους στις αρθρώσεις τους.

Τέλος όταν οι δυσσαμίες γίνονται αισθητές, μυρίζουν έντονα το χώμα και ιδίως η κοπριά των ζώων, βροχή θα έχουμε. Είναι αποτέλεσμα της υγρασίας που προηγείται της βροχής, όπως και στην περίπτωση, που υγραίνονται οι εξωτερικοί τοίχοι των σπιτιών «δρώνουν».

όπως συνηθίζουν να λένε στα χωριά μας.

Όλες αυτές οι παρατηρήσεις είναι πάρα πολύ χρήσιμες για τους κατοίκους των ορεινών περιοχών της πατρίδας μας ώστε να είναι προετοιμασμένοι ν' αντιμετωπίσουν ανάλογα τις δυσκολίες του χειμώνα κυρίως που η διάρκεια του πολλές φορές σ' αυτές τις περιοχές, είναι πολύ μεγάλη και μπορεί να φτάσει και τους πέντε μήνες, από το Νοέμβριο ως το Μάρτιο. Μάλιστα σε παλιότερες εποχές τότε που δεν υπήρχαν τα εκχιονιστικά μηχανήματα, αυτοί οι άνθρωποι υπέφεραν πάρα πολύ και κυρίως από την έλλειψη ζωοτροφών, που εξαντλούνταν από την παρατεταμένη κακοκαιρία.

Παροιμιώδεις φράσεις για τον καιρό

«Νικολοβάρα (= οι γιορτές της Αγ. Βαρβάρας, Αγίου Σάββα και Αγίου Νικολάου) χιονισμένα θάχουμε καλή σοδειά».

«Μπρος πίσω τ' Αϊ-Θανασιού καρδιά του χειμώνα (του Αγίου Αθανασίου είναι στις 18 του Γενάρη).

«Από τ' Αϊ-Λιός γυρίζει ο καιρός αλλιώς».

«Ο Φλεβάρης κι αν φλεβείσει, καλοκαίρι θα μυρίσει».

«Χιόνια έριξε ο Γενάρης όλ' οι μύλοι μας θ' αλέθουν».

«Του Γενάρη το φεγγάρι ήλιος της ημέρας μοιάζει».

«Αν βρέξει ο Απρίλης δώδεκα κι' ο Μάης μια και φίνα, αξίζει τ' αλαφούλο μαζί με τη λαφίνα».

«Απ' τον Αύγουστο χειμώνα κι' από Μάρτη καλοκαίρι».

«Χιόνι τον Δεκεμβριού, χρυσάφι του καλοκαιριού».

«Χιόνι πέφτει το Γενάρη, χαρές θάν' τον Αλωνάρη».

«Ο Φλεβάρης με νερό κουτσός μπαίνει στο χορό».

«Φύλαξε Εύλα για το Μάρτη, να μη κάψει τα παλούκια».

«Μάρτης γδάφτης και κακός παλουκοκάτης».

«Αύγουστε καλέ μου μήνα νάσουν δυο φορές το χρόνο».

«Ο Μάρτης πότε κλαίει και πότε γελάει».

Για το χειμώνα έλεγαν: «Πέρασε κοτζίμ Θανάσης» (του Αγίου Αθανασίου που είναι στις 18 Γενάρη) και δεν έκαμε κακοκαιρία, δεν έριξε πολλά χιόνια. Και η απάντηση ήταν «πίσω είναι του Χαράλαμπος» (του Αγίου Χαράλαμπος 10 Φεβρουάριου), οπότε δεν θα πρέπει να είμαστε τόσο αισιόδοξοι.

Για τη χειμωνιάτικη νύχτα, που έχει μεγάλη διάρκεια έλεγαν «η νύχτα είναι σα γκαστρωμένη, δεν ξέρεις τι θα βγάλει ως το πρωί».

Και το τελευταίο «Ήλιος και βροχή παντρεύονται οι φτωχοί, ήλιος και χιόνι, παντρεύονται οι αρχόντοι».

Σάββας Θεοδώρου
25/1/2002

ΧΡΟΝΙΚΟ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Το 1943 μπήκε με κακοκαιρία. Το χιόνι βάσταξε μέχρι το Μάρτη, αλλά το Μονοδένδρι μας κράτησε κοντά του μέχρι το Νοέμβριο και πέρα. Σ' αυτό το διάστημα η ζωή μας ταρακουνήθηκε άσχημα αρκετές φορές. Ευτυχώς μόνο που από την σωφροσύνη των ολιγών και των δύο παρατάξεων δεν δοκίμασε δράματα του εμφυλίου.

Στα υπόλοιπα μέτωπα, δύο φορές ήρθαν να μας πυρπολήσουν οι Ιταλοί και μας έσωσε στο πορτά πέντε η γλωσσολογία του κοσμοπολίτη Θεοφάνη Σακελλαρίδη από τη Βίτσα, πάμπολλες φορές, ανάλογα με τις πληροφορίες που παίρναμε από το... πρακτορείο και παρατηρητήριο της Ντοβράς, αδειάσαμε το χωριό και κρυβόμαστε στο βουνό και στο Βίκο, και αργότερα, με την αργοπορημένη είσοδο των γερμανών στην Ήπειρο, νοιώσαμε τον απόηχο των γερμανικών πυροβόλων που βομβάρδιζαν και έκαιγαν τη Ντοβρά και τα χωριά του Ανατολικού Ζαγορίου. Ημέρα με την ημέρα τους περιμέναμε και στα δικά μας μέρη.

Δεν πάει άλλο! Στην πόλη θα είμαστε πλέον πιο ασφαλείς, αποφάνθηκε ο πατέρας-αφέντης, και ένα χειμωνιάτικο πρωινό του Νοέμβριου του 1943 βρεθήκαμε στα Γιάννινα, με τις ταυτότητες και τις άδειες κυκλοφορίας των γονέων στο χέρι, να περιμένουμε παράδωρα, έξω από το επιταγμένο συγγενικό σπίτι των Κατσαδημαίων στο Γυαλί Καφενέ, τα νέα αφεντικά του, μπας και μας δώσουν κανένα δωμάτιο να μείνουμε.

Χάρis στα μισογαλλικά μισόλογα του πατέρα, ο... κύριος Χάνς, ένας πανύψηλος Γερμανός γιατρός που είχε εγκατασταθεί στη σοφίτα του σπιτιού μας, έδωσε αργά το απόγευμα την άδεια να διαβούμε μέσα.

Θα έχετε, πρόσταξε, την κουζίνα, το διπλανό δωμάτιο και ένα άλλο στο επάνω πάτωμα. Αυτό το "άλλο" δωμάτιο θα το ελευθερώσετε σε ένα μήνα περίπου, όταν θα επιστρέψουν από την Κέρκυρα δύο συνάδελφοί μου γιατρός που πήγαν εκεί προσωρινά.

Τον Χανς, που ήταν Καθηγητής της Χειρουργικής στο Πανεπιστήμιο της Νυρεμβέργης και Διευθυντής του Γερμανικού Στρατιωτικού Νοσοκομείου στο απέναντι κτίριο του "Γεωργίου Σταύρου", περιέβαλε στο Κατσαδημαίο ομάδα γιατρών και νοσοκόμων, διαφόρων εθνικοτήτων -Γερμανοί, Αυστριακοί, Τσεχοσλοβάκοι, Κροάτες, οι οποίοι γύρω στις εννέα κάθε βράδυ με την παγωνιά πλένονταν ημίγυμνοι στην αυλή. Πολλοί απ' αυτούς έρχονταν με τις ματωμένες μπλούζες κατ' ευθείαν από το χειρουργείο.

Ηταν 25 Νοεμβρίου, και είχε ξαπλώσει νωρίς όλη η οικογένειά μας στο δωμάτιο, το οποίο προοριζόταν για τους δύο γιατρούς, όταν βρόντηξε και άνοιξε στο σκοτάδι βίαια η πόρτα από δύο πανύψηλους Γερμανούς. Σηκώσαμε παιδιά, ήρθαν οι γιατροί, είπε ήρεμα ο πατέρας. Αλλά δεν ήταν έτσι τα πράγματα. Όταν φωτίστηκε το δωμάτιο από τα πελώρια φα-

Χρόνο με το Χρόνο στην Κατοχή Ο καπετάν Κότας, ο Παύλος Ντίνας και οι... ανήλικοι μάρτυρες

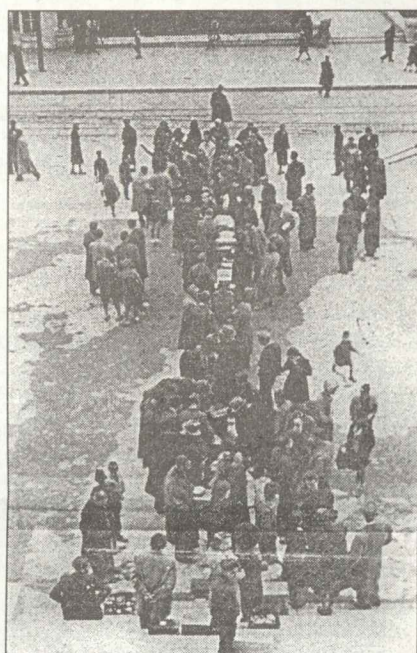
νάρια τους που έριξαν επάνω μας, αντικρίσαμε δύο πραγματικά τέρατα... κινηματογραφικής υφής. Φορούσαν κατάμαυρα αδιάβροχα, και από το λαϊμό τους κρεμόταν μία αλυσίδα που στα άκρα της κρατούσε ένα σιδερένιο πέταλο με αέτο και αγκυλωτό σταυρό. Αργότερα μάθαμε, ότι τέτοια ήταν τα μέλη της φοβερής και αποτρόπαιας Στρατιωτικής Αστυνομίας.

Από τα στόματά τους βγήκε δυνατά ένα ξερό "Ράους" (σηκωθείτε). Οι Γερμανοί συγκάτοικοι βγήκαν ανήσυχτοι από τα διπλανά δωμάτια και ψέλλιζαν κάτι σαν "γκουτ καμράντ, γκουτ φαμίλια", αλλά ποιος τους άκουε; Οι φοικαλές νυχτερινές επισκέπτες μας κατέβασαν στο κάτω δωμάτιό μας, ήλεγξαν τις ταυτότητες των γονέων και άρχισαν να περιεργάζονται τη μεσοτομία με τα ντουλάπια που χώριζε το σπίτι από το φαρμακείο του Γιάννη Γιούνη. Κατά ανέλιπτο τρόπο αποχώρησαν ξαφνικά, αφού κάλεσαν από την είσοδο του σπιτιού έναν επισημό στρατιώτη, ο οποίος θρονιάστηκε σε μια πολυθρόνα του δωματίου χωρίς να μιλάει και να λαλάει. Οι στιγμές που ακολούθησαν θύμιζαν παντομίμα. Ανασηκώσαμε τις πλάτες και συνεννοούμαστε, μονίμως απορημένοι, με νεύματα. Η μάνα πήγε προς την κουζίνα για να δοκιμάσει εάν μπορούσε να κυκλοφορεί ελεύθερα, ο πατέρας καμώνόταν τον άρρωστο, με πιασμένο το κεφάλι και αγκομαχιστό... ασθματικού τύπου, κι εμείς τα παιδιά καθόμαστε στο παγωμένο παρβούρο σαν πληγμένα κοτσούφια. Καθένας μας δεν μπορούσε να καταλάβει, εάν αυτό που ζούσαμε ήταν επιτήρηση, κράτηση ή αναμονή κάποιου επερχόμενου κακού. Στις δύο τα μεσάνυχτα περίπου είχαμε την απάντησή:

Στο δρόμο ακούστηκαν εκκωφαντικοί θόρυβοι από μηχανές που σταμάτησαν απότομα και σε κλάσματα δευτερολέπτων το δωμάτιό μας γέμισε Γερμανούς με προτεταμένα αυτόματα λες και θα έδιναν μάχη μέσα στο σπίτι. Μας έβγαλαν όλους στην αυλή. Επικεφαλής ήταν ένας με πλάκα γαλόνια. Μετά μάθαμε ότι ήταν ο Στρατιωτικός Διοικητής της περιοχής Ιωαννίνων. Δίπλα του στεκόταν ένας άλλος αξιωματικός που κρατούσε με τα δύο χέρια ένα μακρύ κατάλογο, ο οποίος έφτανε στα ποδονάρια του. Απέναντί τους ένας ψηλός, ξερακιανός άνδρας με πολιτικά, με μαύρη καμπартίνα. Αυτός μιλούσε με στόμφο πολύ καλά ελληνικά και έκανε την επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πατέρα. Όταν έφτασε στον τόπο γεννήσεως -Τσαμιάνα Θεσπρωτίας- κόμπιασε και ρώτησε, μάλλον χωρίς ανακριτική διάθεση, "πότε φύγατε απ' εκεί"; Και μετά ακολούθησαν στιγμές, ούτε δύο λεπτά, που μόνον μελλοθάνατοι, όταν περιμένουν να τους δοθεί χάρη, μπορούν να περιγράψουν: ο υποτιθέμενος διεργμηνέας πήρε στα χέρια του τον κατάλογο και μαζί με τον άλλο Γερμανό αναζήτησαν το όνομα "Αθανάσιος Κίτσος" στον κατάλογο των υποψηφίων

θυμάτων. Το μυαλό μας είχε σαλέψει. Δεν καταλαβαίναμε τίποτε. Ακόμη κι όταν δίπλωσε τον κατάλογο ο αξιωματικός, το τρομαγμένο βλέμμα όλων μας φαινόταν να αναρωτιέται "Είμαστε ή δεν ήμαστε μέσα;".

Ο επικεφαλής τους παραμέρισε όλους. Άνοιξε με τα χέρια του τα ντουλάπια που είχε φερμάει η πρώτη αποστολή και μετά έφυγε μαζί με τα κοράκια του -έτσι κυριολεκτικά φάνταζε μέσα στη νύχτα το φασιστικό απόσπασμα με τις κατάμαυρες περιβολές.

Αργυρομιοί και μαυραγορίτες στην Αθήνα κατά τη γερμανική κατοχή

Δεν μπορούσαμε να ξεχωρίσουμε την ημέρα που έφυγε, με την νύχτα που ήρθε και το πρωινό που ξημέρωσε. Ο χρόνος είχε γίνει κλισέ που είχε αποτυπώσει μία και μόνο εικόνα: δύο βλοσυρές φάτσες να ψάχνουν κάτι σε ένα μακρόσυρτο χαρτί. Όλα τα άλλα ήταν σαν να μην υπήρξαν...

Περιμέναμε με τον πατέρα να αρχίσει η κυκλοφορία, να βγούμε στο δρόμο και να προλάβουμε το Γιάννη Γιούνη για να μην ανοίξει το φαρμακείο γιατί τα πράγματα έδειχναν ότι, είναι καταζητούμενος. Η συνάντηση έγινε στο χώρο του σημερινού Άλσους και ήταν μάλλον κωμικοτραγική. Ο Γιούνης, θαυμάσιος πατριώτης αλλά και ολίγο φιλοχρήματος, μόλις είδε τον πατέρα μου, του θύμισε ένα μικρό χρέος από αντιμπρίνες (φάρμακο για την ελονοσία που οι νοικοκυρές χρησιμοποιούσαν για να κτρινίζουν τα πατώματα), τις οποίες είχε ψωνίσει την προηγούμενη ημέρα μάνα μου. Και τότε ποιος είδε το Θεό και δεν φοβήθηκε. Ο μεγαλόσωμος πατέρας μου τον άρπαξε απ' τους δύο ιακάδες και θυμάμαι σκόρπια να εξακοντίζει αγριεμένος λέξεις, όπως "εδώ ο κόσμος καίγεται...εξαφανισ... σε κυνηγούν... φύγε αμέσως". Ο συμπαθής Γιούνης, που τον κατάπιε το σκοτάδι, έκλεισε το φαρμακείο του για δύο εβδομάδες.

Μετά από αυτό το επεισόδιο και ενώ είχε αρχίσει για τα καλά η πρωινή κυκλοφορία, φάνηκε στην πόρτα του σπιτιού ο οικογενειακός φίλος μας Γιάννης Οικονομίδης, ταμία της Εθνικής Τράπεζας που γι' αυτό τον αποκαλούσαμε και Γιάννη Μπάγκα. Έκλαιγε σαν μικρό παιδί και μας διαπίστωσε, όλα όσα προαναφέρθηκαν για τον Παύλο Ντίνα ήταν αληθινά, ενώ προστέθηκαν και άλλα τρία στοιχεία. Ότι δηλαδή, συνέχισε σπουδές στο Βερολίνο, όπου πολιτογράφηκε Γερμανός, ότι παντρεύτηκε μία μπαλαρίνα από την Όπερα της Βουδαπέστης και τέλος ότι έμεινε με τη γυναίκα του στο επιταγμένο σπίτι της Ελένης Κισσέ, στον πλάτανο της Εράσμια προφορά ότι δεν μπορούσε να κάνει κάτι, και στη συνέχεια να κατεβάζει ένα μπουκάλι τσίπουρο ξαπλωμένος στην φαδιά πολυθρόνα του, να πάρει στα χέρια το πιστόλι του, να το στριφογυρίσει στον αέρα, όπως τα αναμμένα δαδιά οι ταχυδακτυλουργοί και να σημάδεψε κάτι φωτογραφίες που ήταν επάνω στο κομινό, χωρίς να πυροβολεί, φωνάζοντας συνεχώς "σιάζε!..." (σκατά). Το ακόμη τραγικότερο ήταν πως, όπως μάθαμε αργότερα, ο Χριστόφορος Οικονομίδης την επόμενη ημέρα των συλλήψεων πέρασε σε διατεταγμένη έναν επισημό στρατιώτη, ο οποίος θρονιάστηκε σε μια πολυθρόνα του δωματίου χωρίς να μιλάει και να λαλάει. Οι στιγμές που ακολούθησαν θύμιζαν παντομίμα. Ανασηκώσαμε τις πλάτες και συνεννοούμαστε, μονίμως απορημένοι, με νεύματα. Η μάνα πήγε προς την κουζίνα για να δοκιμάσει εάν μπορούσε να κυκλοφορεί ελεύθερα, ο πατέρας καμώνόταν τον άρρωστο, με πιασμένο το κεφάλι και αγκομαχιστό... ασθματικού τύπου, κι εμείς τα παιδιά καθόμαστε στο παγωμένο παρβούρο σαν πληγμένα κοτσούφια. Καθένας μας δεν μπορούσε να καταλάβει, εάν αυτό που ζούσαμε ήταν επιτήρηση, κράτηση ή αναμονή κάποιου επερχόμενου κακού. Στις δύο τα μεσάνυχτα περίπου είχαμε την απάντησή:

Στο δρόμο ακούστηκαν εκκωφαντικοί θόρυβοι από μηχανές που σταμάτησαν απότομα και σε κλάσματα δευτερολέπτων το δωμάτιό μας γέμισε Γερμανούς με προτεταμένα αυτόματα λες και θα έδιναν μάχη μέσα στο σπίτι. Μας έβγαλαν όλους στην αυλή. Επικεφαλής ήταν ένας με πλάκα γαλόνια. Μετά μάθαμε ότι ήταν ο Στρατιωτικός Διοικητής της περιοχής Ιωαννίνων. Δίπλα του στεκόταν ένας άλλος αξιωματικός που κρατούσε με τα δύο χέρια ένα μακρύ κατάλογο, ο οποίος έφτανε στα ποδονάρια του. Απέναντί τους ένας ψηλός, ξερακιανός άνδρας με πολιτικά, με μαύρη καμπартίνα. Αυτός μιλούσε με στόμφο πολύ καλά ελληνικά και έκανε την επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πατέρα. Όταν έφτασε στον τόπο γεννήσεως -Τσαμιάνα Θεσπρωτίας- κόμπιασε και ρώτησε, μάλλον χωρίς ανακριτική διάθεση, "πότε φύγατε απ' εκεί"; Και μετά ακολούθησαν στιγμές, ούτε δύο λεπτά, που μόνον μελλοθάνατοι, όταν περιμένουν να τους δοθεί χάρη, μπορούν να περιγράψουν: ο υποτιθέμενος διεργμηνέας πήρε στα χέρια του τον κατάλογο και μαζί με τον άλλο Γερμανό αναζήτησαν το όνομα "Αθανάσιος Κίτσος" στον κατάλογο των υποψηφίων

θυμάτων. Το μυαλό μας είχε σαλέψει. Δεν καταλαβαίναμε τίποτε. Ακόμη κι όταν δίπλωσε τον κατάλογο ο αξιωματικός, το τρομαγμένο βλέμμα όλων μας φαινόταν να αναρωτιέται "Είμαστε ή δεν ήμαστε μέσα;".

Ο επικεφαλής τους παραμέρισε όλους. Άνοιξε με τα χέρια του τα ντουλάπια που είχε φερμάει η πρώτη αποστολή και μετά έφυγε μαζί με τα κοράκια του -έτσι κυριολεκτικά φάνταζε μέσα στη νύχτα το φασιστικό απόσπασμα με τις κατάμαυρες περιβολές.

Μετά από αυτό το επεισόδιο και ενώ είχε αρχίσει για τα καλά η πρωινή κυκλοφορία, φάνηκε στην πόρτα του σπιτιού ο οικογενειακός φίλος μας Γιάννης Οικονομίδης, ταμία της Εθνικής Τράπεζας που γι' αυτό τον αποκαλούσαμε και Γιάννη Μπάγκα. Έκλαιγε σαν μικρό παιδί και μας διαπίστωσε, όλα όσα προαναφέρθηκαν για τον Παύλο Ντίνα ήταν αληθινά, ενώ προστέθηκαν και άλλα τρία στοιχεία. Ότι δηλαδή, συνέχισε σπουδές στο Βερολίνο, όπου πολιτογράφηκε Γερμανός, ότι παντρεύτηκε μία μπαλαρίνα από την Όπερα της Βουδαπέστης και τέλος ότι έμεινε με τη γυναίκα του στο επιταγμένο σπίτι της Ελένης Κισσέ, στον πλάτανο της Εράσμια προφορά ότι δεν μπορούσε να κάνει κάτι, και στη συνέχεια να κατεβάζει ένα μπουκάλι τσίπουρο ξαπλωμένος στην φαδιά πολυθρόνα του, να πάρει στα χέρια το πιστόλι του, να το στριφογυρίσει στον αέρα, όπως τα αναμμένα δαδιά οι ταχυδακτυλουργοί και να σημάδεψε κάτι φωτογραφίες που ήταν επάνω στο κομινό, χωρίς να πυροβολεί, φωνάζοντας συνεχώς "σιάζε!..." (σκατά). Το ακόμη τραγικότερο ήταν πως, όπως μάθαμε αργότερα, ο Χριστόφορος Οικονομίδης την επόμενη ημέρα των συλλήψεων πέρασε σε διατεταγμένη έναν επισημό στρατιώτη, ο οποίος θρονιάστηκε σε μια πολυθρόνα του δωματίου χωρίς να μιλάει και να λαλάει. Οι στιγμές που ακολούθησαν θύμιζαν παντομίμα. Ανασηκώσαμε τις πλάτες και συνεννοούμαστε, μονίμως απορημένοι, με νεύματα. Η μάνα πήγε προς την κουζίνα για να δοκιμάσει εάν μπορούσε να κυκλοφορεί ελεύθερα, ο πατέρας καμώνόταν τον άρρωστο, με πιασμένο το κεφάλι και αγκομαχιστό... ασθματικού τύπου, κι εμείς τα παιδιά καθόμαστε στο παγωμένο παρβούρο σαν πληγμένα κοτσούφια. Καθένας μας δεν μπορούσε να καταλάβει, εάν αυτό που ζούσαμε ήταν επιτήρηση, κράτηση ή αναμονή κάποιου επερχόμενου κακού. Στις δύο τα μεσάνυχτα περίπου είχαμε την απάντησή:

Στο δρόμο ακούστηκαν εκκωφαντικοί θόρυβοι από μηχανές που σταμάτησαν απότομα και σε κλάσματα δευτερολέπτων το δωμάτιό μας γέμισε Γερμανούς με προτεταμένα αυτόματα λες και θα έδιναν μάχη μέσα στο σπίτι. Μας έβγαλαν όλους στην αυλή. Επικεφαλής ήταν ένας με πλάκα γαλόνια. Μετά μάθαμε ότι ήταν ο Στρατιωτικός Διοικητής της περιοχής Ιωαννίνων. Δίπλα του στεκόταν ένας άλλος αξιωματικός που κρατούσε με τα δύο χέρια ένα μακρύ κατάλογο, ο οποίος έφτανε στα ποδονάρια του. Απέναντί τους ένας ψηλός, ξερακιανός άνδρας με πολιτικά, με μαύρη καμπартίνα. Αυτός μιλούσε με στόμφο πολύ καλά ελληνικά και έκανε την επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πατέρα. Όταν έφτασε στον τόπο γεννήσεως -Τσαμιάνα Θεσπρωτίας- κόμπιασε και ρώτησε, μάλλον χωρίς ανακριτική διάθεση, "πότε φύγατε απ' εκεί"; Και μετά ακολούθησαν στιγμές, ούτε δύο λεπτά, που μόνον μελλοθάνατοι, όταν περιμένουν να τους δοθεί χάρη, μπορούν να περιγράψουν: ο υποτιθέμενος διεργμηνέας πήρε στα χέρια του τον κατάλογο και μαζί με τον άλλο Γερμανό αναζήτησαν το όνομα "Αθανάσιος Κίτσος" στον κατάλογο των υποψηφίων

θυμάτων. Το μυαλό μας είχε σαλέψει. Δεν καταλαβαίναμε τίποτε. Ακόμη κι όταν δίπλωσε τον κατάλογο ο αξιωματικός, το τρομαγμένο βλέμμα όλων μας φαινόταν να αναρωτιέται "Είμαστε ή δεν ήμαστε μέσα;".

Ο επικεφαλής τους παραμέρισε όλους. Άνοιξε με τα χέρια του τα ντουλάπια που είχε φερμάει η πρώτη αποστολή και μετά έφυγε μαζί με τα κοράκια του -έτσι κυριολεκτικά φάνταζε μέσα στη νύχτα το φασιστικό απόσπασμα με τις κατάμαυρες περιβολές.

Μετά από αυτό το επεισόδιο και ενώ είχε αρχίσει για τα καλά η πρωινή κυκλοφορία, φάνηκε στην πόρτα του σπιτιού ο οικογενειακός φίλος μας Γιάννης Οικονομίδης, ταμία της Εθνικής Τράπεζας που γι' αυτό τον αποκαλούσαμε και Γιάννη Μπάγκα. Έκλαιγε σαν μικρό παιδί και μας διαπίστωσε, όλα όσα προαναφέρθηκαν για τον Παύλο Ντίνα ήταν αληθινά, ενώ προστέθηκαν και άλλα τρία στοιχεία. Ότι δηλαδή, συνέχισε σπουδές στο Βερολίνο, όπου πολιτογράφηκε Γερμανός, ότι παντρεύτηκε μία μπαλαρίνα από την Όπερα της Βουδαπέστης και τέλος ότι έμεινε με τη γυναίκα του στο επιταγμένο σπίτι της Ελένης Κισσέ, στον πλάτανο της Εράσμια προφορά ότι δεν μπορούσε να κάνει κάτι, και στη συνέχεια να κατεβάζει ένα μπουκάλι τσίπουρο ξαπλωμένος στην φαδιά πολυθρόνα του, να πάρει στα χέρια το πιστόλι του, να το στριφογυρίσει στον αέρα, όπως τα αναμμένα δαδιά οι ταχυδακτυλουργοί και να σημάδεψε κάτι φωτογραφίες που ήταν επάνω στο κομινό, χωρίς να πυροβολεί, φωνάζοντας συνεχώς "σιάζε!..." (σκατά). Το ακόμη τραγικότερο ήταν πως, όπως μάθαμε αργότερα, ο Χριστόφορος Οικονομίδης την επόμενη ημέρα των συλλήψεων πέρασε σε διατεταγμένη έναν επισημό στρατιώτη, ο οποίος θρονιάστηκε σε μια πολυθρόνα του δωματίου χωρίς να μιλάει και να λαλάει. Οι στιγμές που ακολούθησαν θύμιζαν παντομίμα. Ανασηκώσαμε τις πλάτες και συνεννοούμαστε, μονίμως απορημένοι, με νεύματα. Η μάνα πήγε προς την κουζίνα για να δοκιμάσει εάν μπορούσε να κυκλοφορεί ελεύθερα, ο πατέρας καμώνόταν τον άρρωστο, με πιασμένο το κεφάλι και αγκομαχιστό... ασθματικού τύπου, κι εμείς τα παιδιά καθόμαστε στο παγωμένο παρβούρο σαν πληγμένα κοτσούφια. Καθένας μας δεν μπορούσε να καταλάβει, εάν αυτό που ζούσαμε ήταν επιτήρηση, κράτηση ή αναμονή κάποιου επερχόμενου κακού. Στις δύο τα μεσάνυχτα περίπου είχαμε την απάντησή:

Στο δρόμο ακούστηκαν εκκωφαντικοί θόρυβοι από μηχανές που σταμάτησαν απότομα και σε κλάσματα δευτερολέπτων το δωμάτιό μας γέμισε Γερμανούς με προτεταμένα αυτόματα λες και θα έδιναν μάχη μέσα στο σπίτι. Μας έβγαλαν όλους στην αυλή. Επικεφαλής ήταν ένας με πλάκα γαλόνια. Μετά μάθαμε ότι ήταν ο Στρατιωτικός Διοικητής της περιοχής Ιωαννίνων. Δίπλα του στεκόταν ένας άλλος αξιωματικός που κρατούσε με τα δύο χέρια ένα μακρύ κατάλογο, ο οποίος έφτανε στα ποδονάρια του. Απέναντί τους ένας ψηλός, ξερακιανός άνδρας με πολιτικά, με μαύρη καμπартίνα. Αυτός μιλούσε με στόμφο πολύ καλά ελληνικά και έκανε την επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πατέρα. Όταν έφτασε στον τόπο γεννήσεως -Τσαμιάνα Θεσπρωτίας- κόμπιασε και ρώτησε, μάλλον χωρίς ανακριτική διάθεση, "πότε φύγατε απ' εκεί"; Και μετά ακολούθησαν στιγμές, ούτε δύο λεπτά, που μόνον μελλοθάνατοι, όταν περιμένουν να τους δοθεί χάρη, μπορούν να περιγράψουν: ο υποτιθέμενος διεργμηνέας πήρε στα χέρια του τον κατάλογο και μαζί με τον άλλο Γερμανό αναζήτησαν το όνομα "Αθανάσιος Κίτσος" στον κατάλογο των υποψηφίων

ΧΡΟΝΙΚΟ

εφαρμογή ενός μηχανισμού συλλογής πληροφοριών, στον οποίο συμμετείχε ο οικογενειακός φίλος μας Γιάννης Οικονομίδης, ταμία της Εθνικής Τράπεζας που γι' αυτό τον αποκαλούσαμε και Γιάννη Μπάγκα. Έκλαιγε σαν μικρό παιδί και μας διαπίστωσε, όλα όσα προαναφέρθηκαν για τον Παύλο Ντίνα ήταν αληθινά, ενώ προστέθηκαν και άλλα τρία στοιχεία. Ότι δηλαδή, συνέχισε σπουδές στο Βερολίνο, όπου πολιτογράφηκε Γερμανός, ότι παντρεύτηκε μία μπαλαρίνα από την Όπερα της Βουδαπέστης και τέλος ότι έμεινε με τη γυναίκα του στο επιταγμένο σπίτι της Ελένης Κισσέ, στον πλάτανο της Εράσμια προφορά ότι δεν μπορούσε να κάνει κάτι, και στη συνέχεια να κατεβάζει ένα μπουκάλι τσίπουρο ξαπλωμένος στην φαδιά πολυθρόνα του, να πάρει στα χέρια το πιστόλι του, να το στριφογυρίσει στον αέρα, όπως τα αναμμένα δαδιά οι ταχυδακτυλουργοί και να σημάδεψε κάτι φωτογραφίες που ήταν επάνω στο κομινό, χωρίς να πυροβολεί, φωνάζοντας συνεχώς "σιάζε!..." (σκατά). Το ακόμη τραγικότερο ήταν πως, όπως μάθαμε αργότερα, ο Χριστόφορος Οικονομίδης την επόμενη ημέρα των συλλήψεων πέρασε σε διατεταγμένη έναν επισημό στρατιώτη, ο οποίος θρονιάστηκε σε μια πολυθρόνα του δωματίου χωρίς να μιλάει και να λαλάει. Οι στιγμές που ακολούθησαν θύμιζαν παντομίμα. Ανασηκώσαμε τις πλάτες και συνεννοούμαστε, μονίμως απορημένοι, με νεύματα. Η μάνα πήγε προς την κουζίνα για να δοκιμάσει εάν μπορούσε να κυκλοφορεί ελεύθερα, ο πατέρας καμώνόταν τον άρρωστο, με πιασμένο το κεφάλι και αγκομαχιστό... ασθματικού τύπου, κι εμείς τα παιδιά καθόμαστε στο παγωμένο παρβούρο σαν πληγμένα κοτσούφια. Καθένας μας δεν μπορούσε να καταλάβει, εάν αυτό που ζούσαμε ήταν επιτήρηση, κράτηση ή αναμονή κάποιου επερχόμενου κακού. Στις δύο τα μεσάνυχτα περίπου είχαμε την απάντησή:

Στο δρόμο ακούστηκαν εκκωφαντικοί θόρυβοι από μηχανές που σταμάτησαν απότομα και σε κλάσματα δευτερολέπτων το δωμάτιό μας γέμισε Γερμανούς με προτεταμένα αυτόματα λες και θα έδιναν μάχη μέσα στο σπίτι. Μας έβγαλαν όλους στην αυλή. Επικεφαλής ήταν ένας με πλάκα γαλόνια. Μετά μάθαμε ότι ήταν ο Στρατιωτικός Διοικητής της περιοχής Ιωαννίνων. Δίπλα του στεκόταν ένας άλλος αξιωματικός που κρατούσε με τα δύο χέρια ένα μακρύ κατάλογο, ο οποίος έφτανε στα ποδονάρια του. Απέναντί τους ένας ψηλός, ξερακιανός άνδρας με πολιτικά, με μαύρη καμπартίνα. Αυτός μιλούσε με στόμφο πολύ καλά ελληνικά και έκανε την επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πατέρα. Όταν έφτασε στον τόπο γεννήσεως -Τσαμιάνα Θεσπρωτίας- κόμπιασε και ρώτησε, μάλλον χωρίς ανακριτική διάθεση, "πότε φύγατε απ' εκεί"; Και μετά ακολούθησαν στιγμές, ούτε δύο λεπτά, που μόνον μελλοθάνατοι, όταν περιμένουν να τους δοθεί χάρη, μπορούν να περιγράψουν: ο υποτιθέμενος διεργμηνέας πήρε στα χέρια του τον κατάλογο και μαζί με τον άλλο Γερμανό αναζήτησαν το όνομα "Αθανάσιος Κίτσος" στον κατάλογο των υποψηφίων

θυμάτων. Το μυαλό μας είχε σαλέψει. Δεν καταλαβαίναμε τίποτε. Ακόμη κι όταν δίπλωσε τον κατάλογο ο αξιωματικός, το τρομαγμένο βλέμμα όλων μας φαινόταν να αναρωτιέται "Είμαστε ή δεν ήμαστε μέσα;".

Ο επικεφαλής τους παραμέρισε όλους. Άνοιξε με τα χέρια του τα ντουλάπια που είχε φερμάει η πρώτη αποστολή και μετά έφυγε μαζί με τα κοράκια του -έτσι κυριολεκτικά φάνταζε μέσα στη νύχτα το φασιστικό απόσπασμα με τις κατάμαυρες περιβολές.

Μετά από αυτό το επεισόδιο και ενώ είχε αρχίσει για τα καλά η πρωινή κυκλοφορία, φάνηκε στην πόρτα του σπιτιού ο οικογενειακός φίλος μας Γιάννης Οικονομίδης, ταμία της Εθνικής Τράπεζας που γι' αυτό τον αποκαλούσαμε και Γιάννη Μπάγκα. Έκλαιγε σαν μικρό παιδί και μας διαπίστωσε, όλα όσα προαναφέρθηκαν για τον Παύλο Ντίνα ήταν αληθινά, ενώ προστέθηκαν και άλλα τρία στοιχεία. Ότι δηλαδή, συνέχισε σπουδές στο Βερολίνο, όπου πολιτογράφηκε Γερμανός, ότι παντρεύτηκε μία μπαλαρίνα από την Όπερα της Βουδαπέστης και τέλος ότι έμεινε με τη γυναίκα του στο επιταγμένο σπίτι της Ελένης Κισσέ, στον πλάτανο της Εράσμια προφορά ότι δεν μπορούσε να κάνει κάτι, και στη συνέχεια να κατεβάζει ένα μπουκάλι τσίπουρο ξαπλωμένος στην φαδιά πολυθρόνα του, να πάρει στα χέρια το πιστόλι του, να το στριφογυρίσει στον αέρα, όπως τα αναμμένα δαδιά οι ταχυδακτυλουργοί και να σημάδεψε κάτι φωτογραφίες που ήταν επάνω στο κομινό, χωρίς να πυροβολεί, φωνάζοντας συνεχώς "σιάζε!..." (σκατά). Το ακόμη τραγικότερο ήταν πως, όπως μάθαμε αργότερα, ο Χριστόφορος Οικονομίδης την επόμενη ημέρα των συλλήψεων πέρασε σε διατεταγμένη έναν επισημό στρατιώτη, ο οποίος θρονιάστηκε σε μια πολυθρόνα του δωματίου χωρίς να μιλάει και να λαλάει. Οι στιγμές που ακολούθησαν θύμιζαν παντομίμα. Ανασηκώσαμε τις πλάτες και συνεννοούμαστε, μονίμως απορημένοι, με νεύματα. Η μάνα πήγε προς την κουζίνα για να δοκιμάσει εάν μπορούσε να κυκλοφορεί ελεύθερα, ο πατέρας καμώνόταν τον άρρωστο, με πιασμένο το κεφάλι και αγκομαχιστό... ασθματικού τύπου, κι εμείς τα παιδιά καθόμαστε στο παγωμένο παρβούρο σαν πληγμένα κοτσούφια. Καθένας μας δεν μπορούσε να καταλάβει, εάν αυτό που ζούσαμε ήταν επιτήρηση, κράτηση ή αναμονή κάποιου επερχόμενου κακού. Στις δύο τα μεσάνυχτα περίπου είχαμε την απάντησή:

Στο δρόμο ακούστηκαν εκκωφαντικοί θόρυβοι από μηχανές που σταμάτησαν απότομα και σε κλάσματα δευτερολέπτων το δωμάτιό μας γέμισε Γερμανούς με προτεταμένα αυτόματα λες και θα έδιναν μάχη μέσα στο σπίτι. Μας έβγαλαν όλους στην αυλή. Επικεφαλής ήταν ένας με πλάκα γαλόνια. Μετά μάθαμε ότι ήταν ο Στρατιωτικός Διοικητής της περιοχής Ιωαννίνων. Δίπλα του στεκόταν ένας άλλος αξιωματικός που κρατούσε με τα δύο χέρια ένα μακρύ κατάλογο, ο οποίος έφτανε στα ποδονάρια του. Απέναντί τους ένας ψηλός, ξερακιανός άνδρας με πολιτικά, με μαύρη καμπартίνα. Αυτός μιλούσε με στόμφο πολύ καλά ελληνικά και έκανε την επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πατέρα. Όταν έφτασε στον τόπο γεννήσεως -Τσαμιάνα Θεσπρωτίας- κόμπιασε και ρώτησε, μάλλον χωρίς ανακριτική διάθεση, "πότε φύγατε απ' εκεί"; Και μετά ακολούθησαν στιγμές, ούτε δύο λεπτά, που μόνον μελλοθάνατοι, όταν περιμένουν να τους δοθεί χάρη, μπορούν να περιγράψουν: ο υποτιθέμενος διεργμηνέας πήρε στα χέρια του τον κατάλογο και μαζί με τον άλλο Γερμανό αναζήτησαν το όνομα "Αθανάσιος Κίτσος" στον κατάλογο των υποψηφίων

θυμάτων. Το μυαλό μας είχε σαλέψει. Δεν καταλαβαίναμε τίποτε. Ακόμη κι όταν δίπλωσε τον κατάλογο ο αξιωματικός, το τρομαγμένο βλέμμα όλων μας φαινόταν να αναρωτιέται "Είμαστε ή δεν ήμαστε μέσα;".

Ο επικεφαλής τους παραμέρισε όλους. Άνοιξε με τα χέρια του τα ντουλάπια που είχε φερμάει η πρώτη αποστολή και μετά έφυγε μαζί με τα κοράκια του -έτσι κυριολεκτικά φάνταζε μέσα στη νύχτα το φασιστικό απόσπασμα με τις κατάμαυρες περιβολές.

Μετά από αυτό το επεισόδιο και ενώ είχε αρχίσει για τα καλά η πρωινή κυκλοφορία, φάνηκε στην πόρτα του σπιτιού ο οικογενειακός φίλος μας Γιάννης Οικονομίδης, ταμία της Εθνικής Τράπεζας που γι' αυτό τον αποκαλούσαμε και Γιάννη Μπάγκα. Έκλαιγε σαν μικρό παιδί και μας διαπίστωσε, όλα όσα προαναφέρθηκαν για τον Παύλο Ντίνα ήταν αληθινά, ενώ προστέθηκαν και άλλα τρία στοιχεία. Ότι δηλαδή, συνέχισε σπουδές στο Βερολίνο, όπου πολιτογράφηκε Γερμανός, ότι παντρεύτηκε μία μπαλαρίνα από την Όπερα της Βουδαπέστης και τέλος ότι έμεινε με τη γυναίκα του στο επιταγμένο σπίτι της Ελένης Κισσέ, στον πλάτανο της Εράσμια προφορά ότι δεν μπορούσε να κάνει κάτι, και στη συνέχεια να κατεβάζει ένα μπουκάλι τσίπουρο ξαπλωμένος στην φαδιά πολυθρόνα του, να πάρει στα χέρια το πιστόλι του, να το στριφογυρίσει στον αέρα, όπως τα αναμμένα δαδιά οι ταχυδακτυλουργοί και να σημάδεψε κάτι φωτογραφίες που ήταν επάνω στο κομινό, χωρίς να πυροβολεί, φωνάζοντας συνεχώς "σιάζε!..." (σκατά). Το ακόμη τραγικότερο ήταν πως, όπως μάθαμε αργότερα, ο Χριστόφορος Οικονομίδης την επόμενη ημέρα των συλλήψεων πέρασε σε διατεταγμένη έναν επισημό στρατιώτη, ο οποίος θρονιάστηκε σε μια πολυθρόνα του δωματίου χωρίς να μιλάει και να λαλάει. Οι στιγμές που ακολούθησαν θύμιζαν παντομίμα. Ανασηκώσαμε τις πλάτες και συνεννοούμαστε, μονίμως απορημένοι, με νεύματα. Η μάνα πήγε προς την κουζίνα για να δοκιμάσει εάν μπορούσε να κυκλοφορεί ελεύθερα, ο πατέρας καμώνόταν τον άρρωστο, με πιασμένο το κεφάλι και αγκομαχιστό... ασθματικού τύπου, κι εμείς τα παιδιά καθόμαστε στο παγωμένο παρβούρο σαν πληγμένα κοτσούφια. Καθένας μας δεν μπορούσε να καταλάβει, εάν αυτό που ζούσαμε ήταν επιτήρηση, κράτηση ή αναμονή κάποιου επερχόμενου κακού. Στις δύο τα μεσάνυχτα περίπου είχαμε την απάντησή:

Στο δρόμο ακούστηκαν εκκωφαντικοί θόρυβοι από μηχανές που σταμάτησαν απότομα και σε κλάσματα δευτερολέπτων το δωμάτιό μας γέμισε Γερμανούς με προτεταμένα αυτόματα λες και θα έδιναν μάχη μέσα στο σπίτι. Μας έβγαλαν όλους στην αυλή. Επικεφαλής ήταν ένας με πλάκα γαλόνια. Μετά μάθαμε ότι ήταν ο Στρατιωτικός Διοικητής της περιοχής Ιωαννίνων. Δίπλα του στεκόταν ένας άλλος αξιωματικός που κρατούσε με τα δύο χέρια ένα μακρύ κατάλογο, ο οποίος έφτανε στα ποδονάρια του. Απέναντί τους ένας ψηλός, ξερακιανός άνδρας με πολιτικά, με μαύρη καμπартίνα. Αυτός μιλούσε με στόμφο πολύ καλά ελληνικά και έκανε την επαλήθευση των στοιχείων ταυτότητας του πατέρα. Όταν έφτασε στον τόπο γεννήσεως -Τσαμιάνα Θεσπρωτίας- κόμπιασε και ρώτησε, μάλλον χωρίς ανακριτική διάθεση, "πότε φύγατε απ' εκεί"; Και μετά ακολούθησαν στιγμές, ούτε δύο λεπτά, που μόνον μελλοθάνατοι, όταν περιμένουν να τους δοθεί χάρη, μπορούν να περιγράψουν: ο υποτιθέμενος διεργμηνέας πήρε στα χέρια του τον κατάλογο και μαζί με τον άλλο Γερμανό αναζήτησαν το όνομα "Αθανάσιος Κίτσος" στον κατάλογο των υποψηφίων

όπως το παρακάτω.

Είχαμε μπει στην περίοδο των Χριστουγέννων. Συνήθως οι Γερμανοί τις μεγάλες γιορτές παρέτειναν την κυκλοφορία μέχρι τις δώδεκα τα μεσάνυχτα. Εκμεταλλευόμενοι την ευκαιρία οι πλησιέστεροι συγγενείς μας, συνολικά καμιά δεκαριά άτομα, συνεννοήθηκαν να γιορτάσουμε όλοι μαζί τη νύχτα της Γέννησης στο σπίτι του αδερφού της μάνας μου, του Διαμαντή Ράπη, ο οποίος μαζί με τους Βασίλη Μιχαηλίδη, Γιώργο Μελανίδη και Νίκο Σκοπούλη αποτελούσαν μία ομάδα σπουδαίων ανθρωπιστών γιατρών. Η φιλοξενούσα οικογένεια είχε

συν, γιατί παράπαιαν. Και ο λόγος ήταν τα μπουκάλια με το ποτό που κρατούσαν στο χέρι ή ρουφούσαν. (Νομίζω πως ο Φελίπ και οι άλλοι μεγάλοι του κινηματογράφου απέδωσαν τέτοιες σκηνές με καθυστέρηση 20 και 30 χρόνων!).

Από διασταυρωμένες πληροφορίες μάθαμε ότι βιολιστής ήταν ο Στρατηγός Φον Λάνς. Πρόσωπο αμφιλεγόμενο που πολλοί επέμεναν ότι ο παππούς του καταγόταν από τους Νεγάδες Ζαγορίου και ήταν μάγειρας στον Κάιζερ. Δυστυχώς χάθηκαν πρόωρα οι... παλιοί ληξιαρχοί και οι ιστοριογράφοι της πόλης μας για να ερευ-

Υποδοχή των τραυματιών κατά τον ελληνοϊταλικό πόλεμο.

δύο καχεκτικές κότες και μία σταλμένη από το χωριό στεγνόπιπα (Ζαγορίσια πίτα με λάχανα στεγνωμένα από τον καλοκαιρινό ήλιο) και αυτό ήταν όλο. Με αναπολήσεις, προβλέψεις και με στό βότσε μουρμούρισμα παλιών σκοπών... γλιτσρήσαμε στα μεσάνυχτα χωρίς να το καταλάβουμε κι έτσι παγιδευθήκαμε στο σπίτι των Ραπταίων. Πέσαμε να κοιμηθούμε όπως ήμασταν, ο ένας δίπλα στον άλλο, όπου ξαφνικά γύρω στις τρεις το πρωί, δεν ξέρω με το ξεσκήνωμα ποίου συγγενούς βρεθήκαμε όλοι, με σβησμένα τα φώτα, πίσω από μια κουρτίνα του μεγάλου μπαλκονιού, να απολαμβάνουμε ένα εντελώς ασυνήθιστο θέαμα που άγγιζε τα όρια της τρέλας.

Από το βάθος του δρόμου, κον

ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΠ' ΤΗ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

(Από το βιβλίο του Χρήστου Σ. Τσέση ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΣΑΝ ΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ από το 1913-1998)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από το έτος 1870 η μέριμνα για τη συντήρηση και προαγωγή της πόλης των Ιωαννίνων ανέλαβε το Δημαρχείο. Η Τουρκία άρχισε τότε να θέτει σε εφαρμογή το πρόγραμμα των μεταρρυθμίσεων. Έτσι εξέδωσε τους νόμους για τη νέα διοικητική οργάνωση του κράτους, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνονταν και ο νόμος για τη σύσταση και λειτουργία των Δήμων.

Ο νόμος αυτός, με κάποιες ασημαντες τροποποιήσεις που έγιναν μεταγενέστερα, διατηρήθηκε σε ισχύ μέχρι την απελευθέρωση των Ιωαννίνων. Σύμφωνα με το νόμο η διοίκηση του Δήμου (το συμβούλιο) ήταν, όπως και επί τουρκοκρατίας, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Είχε οκτώ μέλη τα οποία εκλέγονταν μεταξύ των δημοτών, οι οποίοι ήταν κτηματίες και κατέβαλλαν ορισμένο χρηματικό ποσό, ως φόρο οικοδομών στο Δημόσιο¹⁾. Β. Πυρσινέλλα «Ιστορία της πόλεως των Ιωαννίνων».

Η θητεία των συμβούλων ήταν στην αρχή διετής και αργότερα τετραετής. Ύστερα από δυο χρόνια γίνονταν ανανέωση του μισού αριθμού των συμβούλων, από τους εκλεγέντες αναπληρωματικούς.

Το Δημαρχο, τον διορίζει από τους συμβούλους ο Βαλής κατά την απόλυτο κρίση του. Διορίζει επίσης και αναπληρωτή-βοηθό (μουαβίν) του Δημάρχου. Ο Δήμος είχε υποχρέωση να έχει μηχανικό και γιατρό, οι οποίοι μάλιστα, σύμφωνα με παλαιότερο νόμο, μετείχαν στις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου και είχαν και δικαίωμα ψήφου. Αργότερα υποχρεώθηκε ο Δήμος να έχει και κτηνίατρο.

Οι συζητήσεις του Τουρκικού Δημοτικού Συμβουλίου των Ιωαννίνων γίνονταν στην Ελληνική γλώσσα, γιατί οι Τούρκοι των Ιωαννίνων αυτή τη γλώσσα ήξεραν πολύ καλά. Οι αποφάσεις, όμως συντάσσονταν από το γραμματέα στην τουρκική γλώσσα. Πρακτικά των συζητήσεων δεν τηρούσαν.

Ο πρώτος επί τουρκοκρατίας Δήμαρχος Ιωαννίνων ήταν ο Αμπουντίν-μπέης, βοηθός του ο Ξενοφών αγάς δηλαδή ο Ξενοφών Μουράρος απ' τη Λεπτοκαρυά. Γιατρός του Δήμου ήταν ο Μοσχίου Κοντόπουλος επίσης απ' τη Λεπτοκαρυά Ζαγορίου.

ρυά Ζαγορίου το 1863. Μετά τις εγκύκλιες σπουδές του σπούδασε πολιτικός μηχανι-

κός στο Πολυτεχνείο της γαλλικής πρωτεύουσας. Υπήρξε επικεφαλής των Γάλλων τεχνικών οι οποίοι επόπτευαν την κατασκευή των έργων οδοποιίας και του σιδηροδρομικού δικτύου στην Αλβανία. Εργάστηκε επίσης στην κατασκευή έργων στην Αιθιοπία και στην Κίνα. Διετέλεσε επί σειρά ετών Νομομηχανικός του Νομού Ηλείας. Παντρεύτηκε την

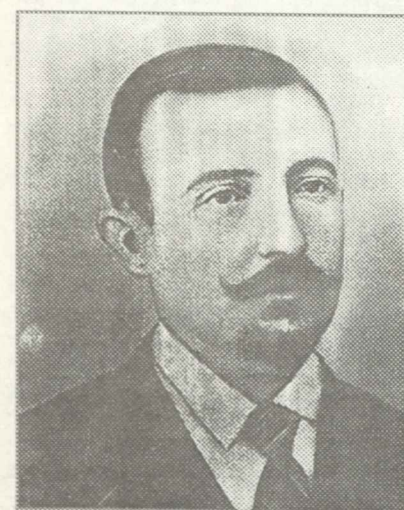
Της Χαράς Παπαδοπούλου - Κατσαρού

Ασπασία, το γένος Βασιλή Χαλκιά απ' το Μπιθικούκι της Αλβανίας, με την οποία απέκτησαν δυο κόρες και ένα γιο. Την Ανδρονίκη, φαρμακοποιό, σύζυγο του Πέτρου Βιτωλιάνου από την Πρέβεζα. Την Ερική, αρχιτέκτονα, η οποία υπήρξε βοηθός του καθηγητή του Πολυτεχνείου και ευεργέτη Βασίλη Κουρεμένου. Η ίδια έκανε τα σχέδια του Διοικητηρίου Ιωαννίνων. Τον Κώστα που σπούδασε Νομική στην Αθήνα.

Σημειώνεται ότι όπως έγγρα-

ψαν οι τοπικές εφημερίδες, ο Δήμαρχος Γιαγιά Μπέης, ύστερα από τις πιέσεις των Βενιζελικών οι οποίοι επόπτευαν την κατασκευή των έργων οδοποιίας και του σιδηροδρομικού δικτύου στην Αλβανία. Εργάστηκε επίσης στην κατασκευή έργων στην Αιθιοπία και στην Κίνα. Διετέλεσε επί σειρά ετών Νομομηχανικός του Νομού Ηλείας. Παντρεύτηκε την

Επί δημαρχίας Γ. Ιωαννίδη έγινε η μεταφορά του νεκροταφείου της πόλης στον Άγιο Νικόλαο Κοπάνων, όπου λειτουργεί σήμερα. Ο πρώτος που ενταφιάστηκε στο νέο νεκροταφείο ήταν ο Γιαννιώτης Νικόλαος Μαλαμίδας. Ο τάφος του βρίσκεται ακόμη τον αυλόγυρο της εκκλησίας. Ο Γ. Ιωαννίδης, όταν ήταν εγκατεστημένος στα Γιάννινα, διέμενε στην οδό Μουλαιμίδου αρ. 3. Το σπίτι του το άφησε στην κόρη του Ερική, η οποία με διαθήκη της το κληροδότησε στην κοινότητα Λεπτοκαρυάς

Γεώργιος Ιωαννίδης

Δήμαρχος Ιωαννίνων την περίοδο από 21.3.1916 - 2.11.1920 ήταν ο **Γεώργιος Ιωαννίδης**. Γιος του Κωνσταντίνου γεννήθηκε στη Λεπτοκα-

1898. Φωτογραφία από τους γάμους του Δημάρχου Ιωαννίνων Γεωργίου Ιωαννίδη. Οι νεόνυμφοι είναι μεταξύ των συγγενών του γαμβρού και της νύφης.

ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΑΠ' ΤΗ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ

Ζαγορίου, τη γενέτειρα του πατέρα της. Κτήμα του Γ. Ιωαννίδη ήταν και το οίκημα της οδού 28ης Οκτωβρίου, όπου στεγάζεται σήμερα η Τράπεζα Εργασίας. (Το αγόρασε το 1935 ο δικηγόρος Κων. Στεφόπουλος απ' τις κόρες του). Ο Γ. Ιωαννίδης πέθανε το 1926 στην Αθήνα σε ηλικία 63 ετών (στο σπίτι του στην οδό Ευφορίωνος 7, στο Παγκράτι). Τα οστά του μεταφέρθηκαν, κατόπιν επιθυμίας του, στα Γιάννινα. Τοποθετήθηκαν στον οικονεμιακό τάφο της Καλυψώς Χαλκιά αδερφής της γυναικάς του Ασπασίας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ (1923-1925)

Γιος του γιατρού Δ. Σταυρίδη από τη Λεπτοκαρυά Ζαγορίου γεννήθηκε στα Γιάννινα το 1864. Μετά τις εγκύκλιες σπουδές του φοίτησε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά τη λήψη του πτυχίου του υπήρξε διακεκριμένος χειρουργός και γυναικολόγος στα Γιάννινα. Πρόσφερε

ΞΕΝΩΝΑΣ ΤΟΥ ΜΠΑΛΑΤΣΟΥ

ΔΟΛΙΑΝΗ (ΝΕΟΝ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΝ) - ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΑΓΟΡΙ
Παραδοσιακή Κατασκευή - Τζάκι Θέα
Γνήσια Ηπειρώτικη κουζίνα της Ευθαλίας
ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΟΛΟ ΤΟ ΧΡΟΝΟ
Γιάννης Στεργιάδης (Κατερίνα)
τηλ.: (0656) 31329 (0651) 39708
- 0656/31452

Ταβέρνα στη Λεπτοκαρυά

Στη Κοινότητά μας λειτουργεί η ταβέρνα «Πάνος» προσφέρει ποτό, καφέ, φαγητό σε εξαιρετικές τιμές και ταχεία εξυπηρέτηση.

«Ο Πάνος» τηλέφ. 0653-51315

ΤΗΛ. ΔΗΜΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Τηλ. Δημάρχου: (0653) 22.535 - 22.538

Τηλ. Διοικ. Υπηρεσ.: 0653 - 22.536/37

FAX: 22.536

Ώρες λειτουργίας 08.00 - 20.00

ΓΕΩΦΑΡΜΑ

Επί της οδού Γ. Παπανδρέου 28Α παραπλευρώς Σούπερ Μάρκετ Ατλάντικ Ιωάννινα, λειτουργεί το νέο κατάστημα του Γεωπόνου Φερεικής Γιώγου (αρραβανιστικού της Κτηνιατρικού Αποστόλου Ιωάννης του Ανδρέα από το Πάτιγκο) με άνεση παρακρίσματος αυτοκινήτου.

Το κατάστημα διαθέτει αγροτικά εφόδια, φάρμακα, αξεσουάρ και τροφές μικρών ζώων, είδη κήπου.

Επίσης προσφέρει υπηρεσίες κατασκευής, διαμόρφωσης χώρων πρασίνου, καθώς και απεντομώσεων και απολυμάνσεων δημοσίων και ιδιωτικών χώρων.

τις υπηρεσίες του και στο νοσοκομείο «Γ. Χατζηκώστα». Όμως παράλληλα με την άσκηση της ιατρικής ασχολήθηκε και με τη μετάφραση. Το 1912 μετέφρασε το γυναικολογικό εγχειρίδιο του Dursen. Ακόμη μετέφρασε την ιστορικοτοπογραφική μελέτη του Χ. Τράιντλερ με τίτλο: Η Ήπειρος εν τη αρχαιότητι. Δημοσιεύτηκε σε 100 συνέχειες σε τοπική εφημερίδα της εποχής. Εξ' άλλου τρεις επιστημονικές εργασίες του δημοσιεύθηκαν στο ιατρικό περιοδικό «Γαληνός». Η πρώτη το 1887 με θέμα «περί αιτιολογίας της πναιμίας». Η δεύτερη το ίδιο έτος με θέμα «Περίπτωσης οξείας προσθίας πολυομελίτιδος». Όπως γράφτηκε σε εφημερίδα της εποχής ο Γ. Σταυρίδης μίλησε στα εγκαίνια του ανακαινισμένου «Χατζηκώστα» το 1907 για την ιστορία των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων από επιστημονικής απόψεως. Εξ άλλου στις 15 Ιανουαρίου 1912 παρουσίασε στο «Συνταγματικό Πολιτικό Σύνδεσμο» το θέμα «περί βα-

κτηρίων ως νοσογόνων αιτιών και περί χολέρας». Συγχρόνως με την ομιλία έδειξε στο κοινό μικροβιολογικά παρασκευάσματα.

Επιστολή του Δημάρχου Βλαχλείδη Δ. από 24.11.1950 αναφέρει μεταξύ άλλων τα εξής: «Κατά την διάρκεια των σπουδών μας εν έτει 1897, εξερράγη ο Ελληνοτουρκικός πόλεμος... Άμα τη ενάρξει του πολέμου συνεκροτήθη εν Σύνταγμα τριών χιλιάδων Ηπειρωτών υπό την αρχηγία του συνταγματάρχου του Πυροβολικού Μπότσαρη. Εισ το Σύνταγμα αυτό, κατετάχθησαν ως ιατροί, οι Γεώργιος Σταυρίδης... Το εν λόγω Ηπειρωτικόν Σώμα, είχαν αποσταλεί προς κατάλληλψιν της Πρεβέζης.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Ο δαίμων του τυπογραφείου, στην απάντηση της Ελ. Δούβλη «Για το Γρηγόρη», παρέλειψε ολόκληρη σειρά: «...τον πρωτοχορευτή, τον μοναδικό Κώστα Στεφανίδη».

Καρόλ Γεωργία Μπασιγιάννης Πέτρος

Δακτυλογράφησης

Εκτυπώσεις

Κάρτες - Μανέτες

Χρ. Κατάρη 24 & Αγ. Μαρίας

Τηλ. 0651 - 27.077 - 22.569

Δρ. ΚΩΝ. ΤΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ

ΔΙΔΑΚΤΩΡ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

28ης Οκτωβρίου 49

Ιωάννινα

Τηλ. Ιατρείου 29.077

Τηλ. Οικίας: 29.177

Κινητό: 0932- 763632

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΑΡΛΑΠΑΣ

Γιος του Χρήστου και της Αικατερίνης το γένος Βακόλα από τη Λεπτοκαρυά Ζαγορίου. Γεννήθηκε στα Γιάννινα το 1928. Μετά την αποφοίτηση του από τη Ζωσιμαία Σχολή γράφτηκε στην Ιατρική του Πανεπιστημίου Αθηνών. Απέκτησε την ειδικότητα του οφθαλμολόγου στο νοσοκομείο «Ευαγγελισμός». Διετέλεσε πολλά χρόνια αντιπρόεδρος και πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου Ιωαννίνων. Από το 1993 είναι πρόεδρος της Οφθαλμολογικής Εταιρείας Δυτικής Ελλάδος και Πελοποννήσου.

Υπήρξε για πολλά χρόνια μέλος της Επιτροπής των αγαθών Καταστημάτων Ιωαννίνων.

Διετέλεσε δημοτικός Σύμβουλος κατά την περίοδο 1987-1990 με Δήμαρχο το Φίλ. Φίλιο. Με την ιδιότητά του αυτή πρόσφερε τις υπηρεσίες σε διάφορους τομείς του Δήμου. Είναι παντρεμένος με την Πόπη Γεωργίου Καππά.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

Μοναδική πηγή εσόδων για «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ» αποτελούν οι ετήσιες συνδρομές και προσφορές των συμπατριωτών μας.

— Από αμέλεια ΔΣ ΜΗ ΤΟ ΞΕΧΝΟΥΜΕ για να συνεχίσουμε απρόσκοπτα την έκδοσή του.

Η ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

«Προσέγγιση στο έργο των ζωγράφων από το Καπέσοβο της Ηπείρου»

(Διδακτορική διατριβή του κ. Δημήτρη Ν. Κωνσταντίου)

Αποστόλου Κ. Ντιναλέξη

Στο περιοδικό μας, κατά καιρούς, υπήρξαν δημοσιεύματα σχετικά με την οικογένεια των Καπεσοβιτών αγιογράφων. Θυμάμαι σειρά δημοσιευμάτων του συνεργάτη μας μακαρίτη Ευριπίδη Γιαννακού, όταν παρουσίαζε τον Άγιο Νικόλαο Τσεπελόβου μετά τη συντήρηση της τοιχογραφίας και του τέμπλου. Επίσης άρθρα του κ. Βασίλη Δασκαλόπουλου και παλιότερα του μακαρίτη προέδρου της ΙΛΕΖ Κώστα Λαζαρίδη. Εξάλλου ο τελευταίος εξέδωσε και το βιβλιαράκι με τον τίτλο "Θρησκευτικά μνημεία και αγιογραφία του Ζαγορίου", Γιάννινα 1982. Υπήρχε κενό στην ιστορική έρευνα και επιστημονόφρων από όλους η ανάγκη παρουσιάσης του έργου των αγιογράφων από το Καπέσοβο. Σποραδικά δημοσιεύματα σε περιοδικά και εφημερίδες για τις επιγραφές κτίσης και ιστόρησης των ναών υπήρχαν, αλλά πολλά λανθασμένα, τόσο στην απόδοση του κειμένου, όσο και στην ακρίβεια της χρονολογίας.

Κρατώ στα χέρια μου μια πανέμορφη, καλαίσθητη και προσεγμένη έκδοση. Πρόκειται για την διδακτορική διατριβή του κ. Δημήτρη Ν. Κωνσταντίου, με θέμα "Προσέγγιση στο έργο των ζωγράφων από το Καπέσοβο της Ηπείρου", που υποβλήθηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κι εγκρίθηκε με τ' επαίνων. Το κείμενο και το υλικό μου ήταν γνωστά από αντίγραφο υπολογιστή, που μου δόθηκε από τον συγγραφέα. Από το 1998 μέχρι σήμερα ανυπομονούσα για την έκδοση. Ήδη έχω στα χέρια μου ένα κόσμημα, ένα πολύτιμο βιβλίο. Θα συστήσω σ' όλους τους Καπεσοβίτες να το προμηθευτούν. Εκτός από το γεγονός ότι υπάρχουν απόγονοι της αγιογραφικής οικογένειας, οι οποίοι θα το αγοράσουν, υπάρχουν και χωριανοί που ενδιαφέρονται για την ιστορία του Καπεσόβου, για την πολιτιστική του προσφορά στο Ζαγόρι και ευρύτερα και ανησυχούν για το μέλλον του χωριού μας. Στις σελίδες του βιβλίου θα βρουν λύσεις στις απορίες τους και επιχειρήματα για να υπερασπιστούν την οντότητα του Καπεσόβου. Αξίζει και υποχρεούμαστε να ευχαριστήσουμε από καρδιάς τον συγγραφέα που μας κάνει περιήγηση.

Ο Δημήτρης Ν. Κωνσταντίου υπηρέτησε στα Γιάννινα ως Προϊστάμενος της 8ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Απ' το 1980 περίπου άρχισε να ερευνά ομάδες ζωγράφων της Ηπείρου και έκανε αρκετές ανακρίσεις σε συνέδρια και περιοδικά. Κατέληξε στους ζωγράφους του Καπεσόβου γιατί αφενός μεν υπήρχε κενό τη βιβλιογραφία,

αφετέρου, δε, όπως τελικά προκύπτει, υπήρχε υλικό που έπρεπε να συγκεντρωθεί. Δυσκολίες αρκετές, κούραση αφάνταστη, αλλά ο σκοπός και το αποτέλεσμα απολύτως επιτυχές.

Τελικά ο συγγραφέας μας πα-

τα των Καπεσοβιτών ζωγράφων. Τα μνημεία και οι επιγραφές. Ο συγγραφέας περιγράφει 23 μνημεία. Αρχίζει από τον ναό του Προφήτη Ηλία στη Σιάτιστα, που ιστορήθηκε στα 1742 και τελειώνει με την ιστόρηση το 1841 της μονής Γε-

κί ανάλυση. Επιχειρείται εικονογραφική ανάλυση των παραστάσεων και άλλων κύκλων του ζωγραφικού διάκοσμου. Το κεφάλαιο αυτό συμπληρώνεται με εικονογραφικά προγράμματα από πέντε νάρθηκες.

ζ) **Τεχνολογία - Τεχνική.** Το κεφάλαιο περιλαμβάνει τις συνθέσεις, το φυσικό και αρχιτεκτονικό τοπίο στις τοιχογραφίες και τέλος τις μορφές, τα ενδύματα και τα χρώματα.

η) **Γενικές παρατηρήσεις στα έργα των ζωγράφων από το Καπέσοβο.**

θ) **Οι ζωγράφοι από το Καπέσοβο και η τοιχογραφία στην Ηπειρο το 18ο και το α' μισό του 19ου αιώνα.**

ι) **Επίμετρο.** Το επίμετρο συντάχθηκε μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής κι αφού στο μεταξύ τελείωσε η συντήρηση της τοιχογραφίας του ναού του Αγίου Νικολάου Τσεπελόβου. Παρατίθεται η κτητορική επιγραφή, καθώς και η όμοια της μονής Βισκού Καλουτάς Ζαγορίου.

ια) **Εικονογραφικό ευρύτερο.** Καταλαμβάνει τρεις σελίδες.

ιβ) **Ευρετήριο τόπων και μνημείων.** Καταλαμβάνει πέντε σελίδες.

ιγ) Στις σελίδες 157 ως 161 θα βρείτε περιλήψη του έργου σε αγγλική γλώσσα.

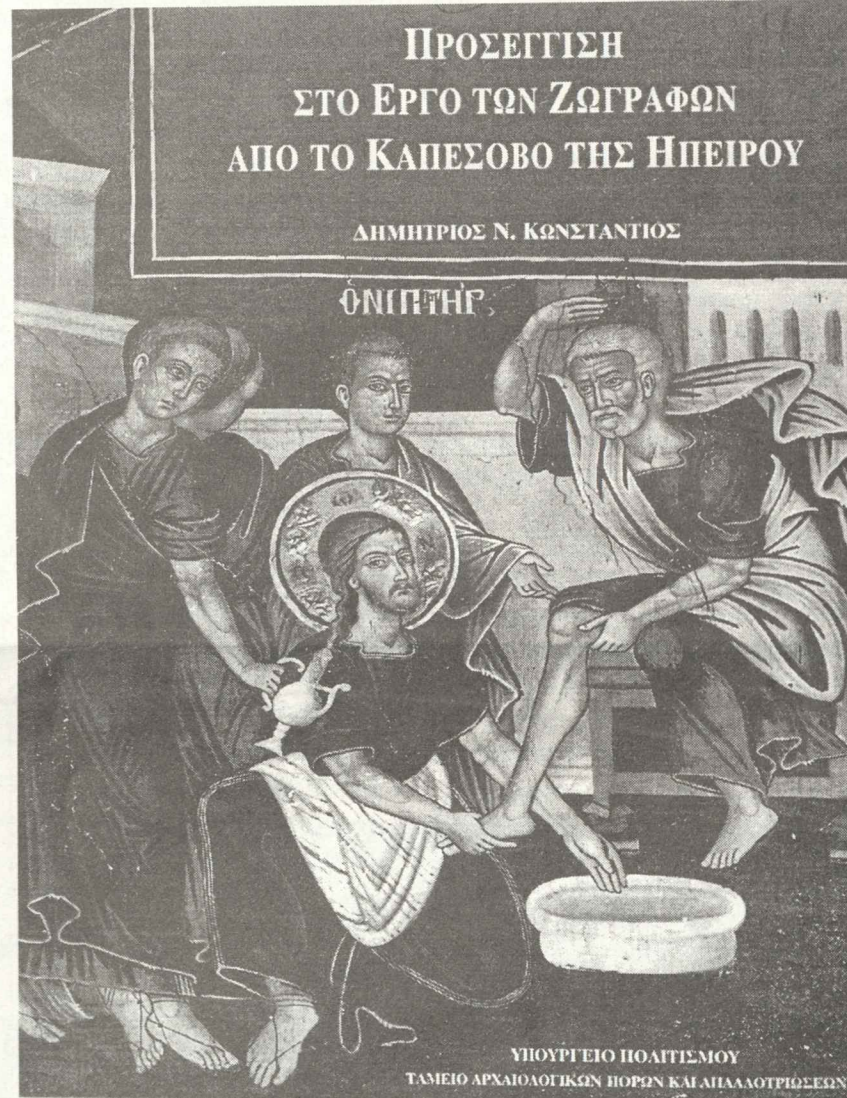
Εδώ τελειώνει το πρώτο μέρος της συγγραφής, δηλαδή τα κείμενα. Αξίζει όμως να παρατηρήσουμε ότι τα κείμενα διανέμονται με 1025 παραπομπές ή υποσημειώσεις στο κείμενο των σελίδων. Σίγουρα είναι χρήσιμες κι απαραίτητες. Δείχνουν αφενός τον κόπο που καταβλήθηκε, αφετέρου την αξία της εργασίας.

Το δεύτερο μέρος αρχίζει με 38 έγχρωμες φωτογραφίες με θέματα της Κληνής Διαθήκης και τελειώνει, από τον πίνακα 23 ως τον πίνακα 155, με ασπρόμαυρες φωτογραφίες επιγραφών, λαϊκών προσώπων (που δαπάνησαν για την ανέγερση ή την ιστόρηση των ναών) και παραστάσεων από το βίο της Θεοτόκου και του Ιησού Χριστού.

Εύχομαι στον Δημήτρη Ν. Κωνσταντίνο ο Άγιος Νικόλαος και η Παύλα να του δώσουν δύναμη και να γαία μας να του δώσουν δύναμη και να συνεχίσει τις έρευνες, να βρει υλικό για άλλες συγγραφές, να διευθύνει και να προάγει το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, να ασχολείται με τη μόρφωσή τους, την καλλιτεχνική τους απασχόληση και την επαγγελματική τους οργάνωση.

ε) **Η εικονογραφία.** Αναλύονται 23 θέματα από τη ζωή του Χριστού και της Θεοτόκου. Αρχίζει με τον Ευαγγελισμό και τελειώνει με την Κοίμηση της Θεοτόκου. Τα θέματα είναι παρμένα από διάφορους ναούς και διαφορετικούς αγιογράφους. Γίνονται συγκρίσεις και αναλύσεις.

στ) **Τα εικονογραφικά προγράμματα των ναών.** Εικονογραφί-

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ

ρουσιάζει μια αξιολογώτατη αγιογραφική Σχολή.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ: Προσέγγιση στο έργο των ζωγράφων από το Καπέσοβο της Ηπείρου.

ΥΠΟΤΙΤΛΟΣ: Συμβολή στη μελέτη της θρησκευτικής ζωγραφικής στην Ηπειρο το 18ο και το α' μισό του 19ου αιώνα.

ΕΚΔΟΣΗ: Υπουργείο Πολιτισμού, Ταμείο αρχαιολογικών πόρων και απαλοτριώσεων, Αθήνα, 2001.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ: Το βιβλίο αποτελείται από δύο μέρη, δηλαδή κείμενα που απλώνονται σε 162 σελίδες και πίνακες σε 155 σελίδες. Ειδικότερα:

α) **Συντομογραφίες και βιβλιογραφία** σε 7 σελίδες.

β) **Το Καπέσοβο του Ζαγορίου.** Παρατίθενται γεωγραφικά, ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία.

γ) **Η καλλιτεχνική δραστηριότη-**

την Θεοτόκου στους Κήπους Ζαγορίου. Σε κάθε μνημείο γίνεται ανάλυση της επιγραφής.

δ) **Οι ζωγράφοι και το έργο τους.** Καταγράφονται δεκαοκτώ ονόματα αγιογράφων, που κατατάσσονται σε τρεις συγγενικές οικογένειες. Εδώ ο συγγραφέας ασχολείται με τη μόρφωσή τους, την καλλιτεχνική τους απασχόληση και την επαγγελματική τους οργάνωση.

ε) **Η εικονογραφία.** Αναλύονται 23 θέματα από τη ζωή του Χριστού και της Θεοτόκου. Αρχίζει με τον Ευαγγελισμό και τελειώνει με την Κοίμηση της Θεοτόκου. Τα θέματα είναι παρμένα από διάφορους ναούς και διαφορετικούς αγιογράφους. Γίνονται συγκρίσεις και αναλύσεις.

στ) **Τα εικονογραφικά προγράμματα των ναών.** Εικονογραφί-

κη ανάλυση. Επιχειρείται εικονογραφική ανάλυση των παραστάσεων και άλλων κύκλων του ζωγραφικού διάκοσμου. Το κεφάλαιο αυτό συμπληρώνεται με εικονογραφικά προγράμματα από πέντε νάρθηκες.

ζ) **Τεχνολογία - Τεχνική.** Το κεφάλαιο περιλαμβάνει τις συνθέσεις, το φυσικό και αρχιτεκτονικό τοπίο στις τοιχογραφίες και τέλος τις μορφές, τα ενδύματα και τα χρώματα.

η) **Γενικές παρατηρήσεις στα έργα των ζωγράφων από το Καπέσοβο.**

θ) **Οι ζωγράφοι από το Καπέσοβο και η τοιχογραφία στην Ηπειρο το 18ο και το α' μισό του 19ου αιώνα.**

ι) **Επίμετρο.** Το επίμετρο συντάχθηκε μετά την ολοκλήρωση της συγγραφής κι αφού στο μεταξύ τελείωσε η συντήρηση της τοιχογραφίας του ναού του Αγίου Νικολάου Τσεπελόβου. Παρατίθεται η κτητορική επιγραφή, καθώς και η όμοια της μονής Βισκού Καλουτάς Ζαγορίου.

ια) **Εικονογραφικό ευρύτερο.** Καταλαμβάνει τρεις σελίδες.

ιβ) **Ευρετήριο τόπων και μνημείων.** Καταλαμβάνει πέντε σελίδες.

ιγ) Στις σελίδες 157 ως 161 θα βρείτε περιλήψη του έργου σε αγγλική γλώσσα.

Εδώ τελειώνει το πρώτο μέρος της συγγραφής, δηλαδή τα κείμενα. Αξίζει όμως να παρατηρήσουμε ότι τα κείμενα διανέμονται με 1025 παραπομπές ή υποσημειώσεις στο κείμενο των σελίδων. Σίγουρα είναι χρήσιμες κι απαραίτητες. Δείχνουν αφενός τον κόπο που καταβλήθηκε, αφετέρου την αξία της εργασίας.

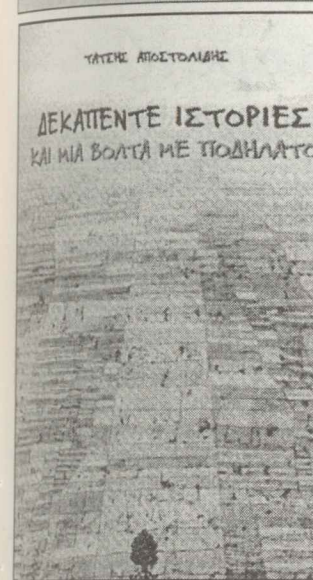
Το δεύτερο μέρος αρχίζει με 38 έγχρωμες φωτογραφίες με θέματα της Κληνής Διαθήκης και τελειώνει, από τον πίνακα 23 ως τον πίνακα 155, με ασπρόμαυρες φωτογραφίες επιγραφών, λαϊκών προσώπων (που δαπάνησαν για την ανέγερση ή την ιστόρηση των ναών) και παραστάσεων από το βίο της Θεοτόκου και του Ιησού Χριστού.

Εύχομαι στον Δημήτρη Ν. Κωνσταντίνο ο Άγιος Νικόλαος και η Παύλα να του δώσουν δύναμη και να γαία μας να του δώσουν δύναμη και να συνεχίσει τις έρευνες, να βρει υλικό για άλλες συγγραφές, να διευθύνει και να προάγει το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, να ασχολείται με τη μόρφωσή τους, την καλλιτεχνική τους απασχόληση και την επαγγελματική τους οργάνωση.

ε) **Η εικονογραφία.** Αναλύονται 23 θέματα από τη ζωή του Χριστού και της Θεοτόκου. Αρχίζει με τον Ευαγγελισμό και τελειώνει με την Κοίμηση της Θεοτόκου. Τα θέματα είναι παρμένα από διάφορους ναούς και διαφορετικούς αγιογράφους. Γίνονται συγκρίσεις και αναλύσεις.

στ) **Τα εικονογραφικά προγράμματα των ναών.** Εικονογραφί-

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

ΤΑΤΣΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ
ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
ΚΑΙ ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ
ΜΕ ΤΟ ΔΗΛΑΤΟ
Κέδρος, Αθήνα, 2001

Για το γιαννιώτικο κοινό, όπως και για το πανελλήνιο άλλωστε, ο Τάσης Αποστολίδης είναι γνωστός ως κορυφαίος δεξιότεχνος του βιολιού, του οποίου η φήμη έχει ξεπεράσει τα ελλαδικά σύνορα. Γιος του δερματολόγου γιατρού Πέτρου Αποστολίδη από την Καλουτά Ζαγορίου, ο Τάσης Αποστολίδης γεννήθηκε και πήρε τα πρώτα μαθήματα μουσικής στα Γιάννινα. Έκτοτε συμπλήρωσε τις σπουδές του και σταδιοδρόμησε στην Αθήνα, χωρίς ωστόσο να πάψει να θεωρείται Γιαννιώτης και να επισκέπτεται συχνά τη γενέτειρά του ως εκτελεστής κομματιών ή ως μαέστρος μουσικών συνόλων. Αυτά είναι γνωστά. Ό,τι παρέμεινε άγνωστο μέχρι τώρα ήταν η συγγραφική του πτυχή. Πάντως δεν πρέπει να μας κάνει πολλή εντύπωση το γεγονός ότι εκδηλώνεται ήδη και ως πεζογράφος, μια και το κληρονομικό "άλλοθι" υπήρχε. Όσοι το έχουν διαβάσει θα θυμούνται το έργο εκείνο, δίτομο αυτοβιογραφικό πεζό, απ' όσα θυμάμαι, που έγραψε ο πατέρας του στα στενά της ζωής του.

Να δοίμε όμως το βιβλίο. Όπως φαίνεται κι από τον τίτλο του περιέχει 16 "ιστορίες", 16 δηλαδή αφηγηματικά κείμενα, (χωρίς να είναι ειδικά λογικά χαρακτηρισμένα ως διηγήματα). Τα ακόλουθα: Ο θησαυρός της οδού Σαμουήλ, Στις Θείας Ρωμάνης, Ο Παγγάνος, Διακοπές, Στο Μπαλκόνι, Μια ανάρρωση, Πέτρος και Αθηνά, Η φωτογραφία του, Το ναγιά μας να του δώσουν δύναμη και να συνεχίσει τις έρευνες, να βρει υλικό για άλλες συγγραφές, να διευθύνει και να προάγει το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, να ασχολείται με τη μόρφωσή τους, την καλλιτεχνική τους απασχόληση και την επαγγελματική τους οργάνωση.

Εύχομαι στον Δημήτρη Ν. Κωνσταντίνο ο Άγιος Νικόλαος και η Παύλα να του δώσουν δύναμη και να γαία μας να του δώσουν δύναμη και να συνεχίσει τις έρευνες, να βρει υλικό για άλλες συγγραφές, να διευθύνει και να προάγει το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, να ασχολείται με τη μόρφωσή τους, την καλλιτεχνική τους απασχόληση και την επαγγελματική τους οργάνωση.

Δύο από αυτά (Το όνομά του και Το όνειρο) εκτυλίσσονται στην Αθήνα. Ένα (Συνάντηση στο τρένο) στην Ιταλία. Κι ένα (Ενθύμιον Πράγας) στην Πράγα. Όλα τ' άλλα διαδραματίζονται στα Γιάννινα. Από τ' άλλο μέρος, ένα (Στο Μπαλκόνι) είναι συνταγμένο σε δεύτερο γραμματικό πρόσωπο, και τ' άλλα 14 εί-

Ιστορίες σαν μουσική δωματίου

Ο Τάσης Αποστολίδης δοκιμάζεται στο πεζογράφημα

να συνταγμένα σε πρώτο γραμματικό πρόσωπο.

Επίσης: τρία αφηγήματα (Το όνειρο, Συνάντηση στο τρένο και Ενθύμιον Πράγας) αναφέρονται στη σύγχρονη εποχή, ενώ τα υπόλοιπα αφορούν το παρελθόν ή, αλλιώς, τα παιδικά χρόνια του αφηγητή.

Αυτοβιογραφικά

Από αυτά τα λίγα στατιστικά στοιχεία γίνεται αντιληπτό πως έχουμε να κάνουμε με κείμενα αυτοβιογραφικά, τα οποία αναφέρονται στην πλειονότητά τους στα Γιάννινα, την εποχή που ο αφηγητής πήγαινε στο σχολείο και μάθαινε βιολί στο ωδείο. Έτσι το πραγματολογικό υλικό σχετίζεται με την πόλη, την οικογένειά του, τους συγγενείς και φίλους της οικογένειας, ους προσωπικούς του φίλους, το Ωδείο... Όλα αυτά στα χρόνια της κατοχής, της αντίστασης και των

«Το καλοκαίρι, τον μπαμπά τον πήραν εξορία. Στην τελευταία επίσκεψη στο κρατητήριο, χαμογελαστός, όμως χλωμός και σαν αφηρημένος — η πληγή στο μέτωπο φρέσκια. Φεύγοντας, γύρισε να τον δω μου έκανε το σημάδι του βιολιού: «να μελετάς», τα δύο χέρια σταυρωμένα ψηλά, τα κάγκελα κάθετα».

Σε μια κλασική αφήγηση αυτές οι σειρές θα κάλυπταν πιθανότατα μερικές σελίδες.

Σελίδες στις οποίες θα γινόταν εκτενής περιγραφή του στιγμιότυπου, με αναφορές στην προϊστορία του συμβάντος και στις συναισθηματικές αντιδράσεις του αφηγητή — και βέβαια η φρέσκια πληγή στο μέτωπο δεν θα καλυπτόταν με πέντε λέξεις. Στα κομμάτια του Αποστολίδη τέτοιες περιγραφικές εξιστορήσεις δεν υπάρχουν. Η αφήγηση υφαίνεται με πολύ λιτό τρόπο και το υλικό της αποτελείται από ψηφίδες της πραγματικότητας, οι οποίες

νικά δηλαδή έχουμε αφηγήσεις νόστου.

Αφηγήσεις νόστου

Από μια άποψη όλη η λογοτεχνική γραφή είναι γραφή νόστου, μια και πάντοτε αφορά παρελθόντα χρόνο. Στην περίπτωση μας ωστόσο πρόκειται για την ιδιαιτερότητα της παιδικής ηλικίας. Της ηλικίας που είναι το εμπειρικό και συγκινησιακό λίκνο της προσωπικότητας του καθενός. Γι' αυτό και προκαλεί τόση νοσταλγική έλξη. Θα έλεγε λοιπόν κανείς πως τα συγκεκριμένα γραπτά αποτελούν νοσταλγικές αναπολήσεις, και πως η νοσταλγία υπήρξε το «κινούν αίτιον» για να γραφτούν. Θα μπορούσε να είναι μόνο έτσι, αλλά δεν είναι. Και δεν είναι για το λόγο ότι υπάρχει ένας επιπλέον στόχος.

Κι αυτός είναι η δημιουργική ανάπλαση του υλικού της μνήμης. Έχω κιόλας πει ότι ο συγγραφέας δεν περιγράφει στη σειρά ό,τι θυμάται. Δεν αραιάζει αναμνήσεις. Αντίθετα επιμένει να κορφολογάει ξεχωριστές στιγμές του παρελθόντος, να τις εκφράζει με λιτό τρόπο και να τις συνδέει συνειρμικά με άλλες συγγενικές προς αυτές. Μια δουλειά δηλαδή τεχνουργού κομψοτεχνιμάτων. Κάτι που δεν είναι άγνωστο σε όσους έχουν επιχειρήσει να φτάσουν με το λόγο σε ορισμένο ποιητικό αποτέλεσμα.

Τα κείμενα για τα οποία μιλώ έχουν μορφή πεζών γραφών. Και βέβαια είναι πρόζες. Έχουν όμως σαφές ποιητικό έρμα. Η εκλεκτική σήμανση του αφηγηματικού αντικειμένου, η λανθάνουσα συγκινησιακή ένταση και ο αποσταγμένος (από τα αποστάξια) λόγος, αποτελούν γνωρίσματα ποιητικής τάξης. Με συνέπεια οι πρόζες αυτές να δίνουν την αίσθηση ότι στην ουσία συνιστούν ποιητικές πραγματώσεις ή σχεδόν. Σε δύο περιπτώσεις μάλιστα (Το αεροπλάνο στον κήπο και Ενθύμιον Πράγας) θα έλεγα χωρίς το σχεδόν. Ως ένα βαθμό άλλωστε φέρνουν στο νου την άλλη ιδιότητα του συγγραφέα, την ιδιότητα του μουσικού. Κι αν δεν κάνω λάθος τα κείμενα αυτά έχουν κάτι από τα μικρά κομμάτια μουσικής δωματίου. Μιας μουσικής ιδιαίτερα οικείας στο συγγραφέα.

Ας σημειωθεί τέλος, πράγμα καθόλου άσχετο με τα προηγούμενα, πως το μέσο από τα παιδικά ματιά, την αίσθηση και τις αντιδράσεις του μικρού αφηγητή. Γιατί, αν και οι «ιστορίες» αυτές δεν γράφτηκαν από μικρό παιδί, μας δίνονται μέσα από την οπτική γωνία του παιδιού που είχε την εμπειρία τους. Εξάφραση αποτελούν τα τρία κείμενα (Το όνειρο, Συνάντηση στο τρένο και Ενθύμιον Πράγας) που εκφράζουν εμπειρίες της ώριμης ηλικίας του αφηγητή και μας δίνονται από την οπτική γωνία αυτής της ηλικίας. Γε-

ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΡΑΓΗΣ

Σημ. Σ.Ε.: Ο εξέχων καλλιτεχνής, Ζαγορίσιος καταγωγής (Καλουτά) μας τιμά με τη συνδρομή του στο περιοδικό μας.

Σε επόμενο τεύχος θα δημοσιεύσουμε κάποια από τα διηγήματα του βιβλίου του, τιμώντας τον έτσι κι εμείς.

Ο Τάσης Αποστολίδης σε συνάντησή του στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, μερικά χρόνια όταν και τιμήθηκε από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

συγκρούσεων μεταξύ αριστερών και δεξιών. Ανάμεσα σε άλλες αναφορές, ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει στους διωγμούς του αριστερού πατέρα του από τους κατακτητές και τους δεξιούς. Επίσης στο κοινωνικό κλίμα της εποχής, στην ανασφάλεια και στο φόβο που κατείχε τους ανθρώπους, και στο διωγμό των Εβραίων.

Τα δεδομένα αυτά ο συγγραφέας δεν τα σχολιάζει, ούτε καν τα εκθέτει κατά τρόπο επαρκώς περιγραφικό. Τα κείμενα από την άποψη αυτή δεν έχουν, όπως ίσως θα περίμενε κανείς, πληροφοριακό χαρακτήρα, δεν εξιστορούν τα συμβάντα μιας εποχής. Ούτε θέση πολιτική ή ιδεολογική εκφράζουν. Ακόμα και στον συναισθηματικό τομέα του αφηγητή εφαρμόζεται ο ίδιος κανόνας: δίνονται λίγα ψήγματα της πραγματικότητας και αφήνεται στον αναγνώστη να εννοήσει και να αισθανθεί τα παραπέρα. Ένα μικρό παράδειγμα:

Λειτουργούν περισσότερο υπαινικτικά παρά περιγραφικά. Πρόκειται για μια λιτή υπαινικτικότητα του λόγου που τείνει ως ένα βαθμό να πάρει χαρακτήρα συμβολιστικής έκφρασης. Καθόλου παράξενο έτσι που και τα όνειρα έχουν εδώ το μερίδιό τους.

Ό,τι «ιστορείται» το παρακολουθούμε από τη μεριά του κεντρικού προσώπου και από το ύψος της ηλικίας στην οποία τα έζησε. Έτσι το κύριο σώμα των κειμένων μας δίνεται μέσα από τα παιδικά ματιά, την αίσθηση και τις αντιδράσεις του μικρού αφηγητή. Γιατί, αν και οι «ιστορίες» αυτές δεν γράφτηκαν από μικρό παιδί, μας δίνονται μέσα από την οπτική γωνία του παιδιού που είχε την εμπειρία τους. Εξάφραση αποτελούν τα τρία κείμενα (Το όνειρο, Συνάντηση στο τρένο και Ενθύμιον Πράγας) που εκφράζουν εμπειρίες της ώριμης ηλικίας του αφηγητή και μας δίνονται από την οπτική γωνία αυτής της ηλικίας. Γε-

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

«Ο χρόνος ανάμεσα στο μαύρο και το άσπρο»

ΠΟΙΗΣΗ: Μ. ΑΡΡΑ (ΜΙΧ. ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ)

ΣΧΕΔΙΑ: ΤΙΝΑ Δ. ΔΟΓΟΡΙΤΗ

Στις 23 του περασμένου Γενάρη, σε μια κατάμεστη αίθουσα της «Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών» (Ε.Η.Μ.) έγινε η παρουσίαση της ποιητικής συλλογής: «Ο χρόνος ανάμεσα στο μαύρο και το άσπρο», με σχέδια της κυρίας Τίνας Δ. Δογορίτη.

ο χρόνος

ανάμεσα στο μαύρο και το άσπρο

Σχέδια
Τίνα Δ. Δογορίτη

Ποίηση
Μιχάλης Αρράς

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ιωαννίνων
Ιωάννινα 2001

Την παρουσίαση του βιβλίου έκανε, με πολύ γλαφυρότητα, ο γνωστός άνθρωπος των Γραμμάτων Νίκος Τέντας και απήγγειλε κομμάτια της ποιητικής συλλογής η, επίσης, γνωστή ποιήτρια Άννα Δερέκα.

Στη σύντομη, αλλά περιεκτική και συναισθηματικά φορτισμένη παρέμβασή του, ο Μιχάλης έδωσε το στίγμα του πονήματός του, (όλα περιστρέφονται στο τρίπτυχο: **χρόνος-χώρος-άνθρωπος**). Κάπως έτσι τότε, αν καλά το κατάλαβα, ανα-

φερόμενος παράλληλα στην προσωπική και οικογενειακή του διαδρομή στο χρόνο και στο χώρο (διαδρομή ενός **μέτοικου**, απόγονος μετόικων) ως το αγκυροβόλμά του στα Γιάννινα, που τ' αγάπησε και τον αγάπησαν, όπως συγκινημένος είπτε.

Όμως, εμείς οι Ζαγορίσιοι, τον Μιχάλη τον θεωρούμε και τον θέλουμε και λίγο δικό μας, λίγο Ζαγορίσιο. Γιατί ο Μιχάλης για μια ολόκληρη δεκαετία (τη δεκαετία του '80), μέσα από το δημιούργημά του (μαζί με την Ελένη Παγκρατίου), το «**Κέντρο Ερευνών Ζαγορίου**» (Κ.Ε.Ζ.) και σαν Διευθυντής του, **έδωσε στο Ζαγόρι πολλά, χωρίς να ζητήσει τίποτε**. Το περπάτησε, το μελέτησε κι έγραψε γι' αυτό, όσο λίγοι από τους Ζαγορίσιους. Με το πρωτοποριακό, για την εποχή εκείνη, αυτό Σωματείο (ΚΕΖ), έκανε γνωστό το Ζαγόρι σ' ολόκληρη την Ευρώπη μέσα από τα «**Ανοιχτά Σχολεία**» του, που φέρανε εκατοντάδες νέους Ευρωπαίους να ζήσουν, να γνωρίσουν και να το προβάλλουν έτσι στις χώρες τους.

Γι' αυτό μας χαροποίησε ιδιαίτερα η παρουσίαση του βιβλίου του Μιχάλη καθώς και η ομόθυμη εκδήλωση αγάπης και εκτίμησης του κοινού, σ' έναν άνθρωπο με ξεχωριστές ευαισθησίες.

B.T.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ

ΚΥΚΛΟΣ ΟΜΙΛΙΩΝ

ΑΝΟΙΞΗ 2002

Ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορισιών στα πλαίσια της πληρέστερης υποστήριξης της διδασκαλίας λαϊκών χορών και τραγουδιών, οργανώνει κύκλο ομιλιών στην αίθουσα του Πνευματικού του Κέντρου, Χρηστοβασιλή 8, με θέματα σχετικά με τον λαϊκό πολιτισμό του Ζαγοριού.

Τετάρτη 13 Μάρτη 2002 και ώρα 8 μ.μ.

Γρηγόριος Καψάλης: «Η σχέση του κορυφαίου μουσικού ορχήστρας με τον πρωτοχορευτή».

Πολύβιος Καρράς: «Οι επισκέψεις στα πλαίσια του πανηγυριού στο Ζαγόρι».

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Το Περιβόλι της Παναγιάς - Μιχάλη Καρατζά

Συνεχίζοντας το συγγραφικό του έργο ο συμπατριώτης μας από τους Κήπους **Μιχάλης Καρατζάς**, μας έστειλε το τελευταίο του πόνημα με το διπλό τίτλο «**Το περιβόλι της Παναγιάς, Το τραγούδι της Σιωπής**» (σελ. 170), αφηγήματα από την προσωπική ζωή του συγγραφέα, γραμμένα με πολύ ευαισθησία και λυρισμό και με το νου του πάντα στραμμένο στη γενέθλια γη. Ένα μικρό δείγμα της ευαισθησίας του αυτής και της καλλιτεχνίας της πέννας του είναι τα

δύο κομμάτια από το έργο του, που παρατίθενται και αναφέρονται στην ιδιαίτερή του πατρίδα τους Κήπους.

α) «Η κοιλάδα των Κήπων Κολυμπάνε κυριολεκτικά μέσα στο πράσινο. Αιωνόβια, θεόρατα και βαθύσκια δέντρα υψώνουν περήφανα το ανάστημά τους, αφήνοντας ανάμεσά τους να ξεχωρίζουν καταπράσινοι οι κήποι και τα λειβάδια, ενώ από πάνω τους γυροφέρνει αέρινο, αφράτο και βαμπακένιο το κάτασπρο σύννεφο. Εκεί μέσα χωμένο κυλάει το λιγοστό νερά του το ποτάμι το «Μπαγιώτικο» αόρατο και αθέατο, ώσπου εδώ πιο κάτω στον Μύλο και το δίτο-ρο γεφύρι αποκαλύπτει την εξοραμένη και άδυδρη πλέον γκριζοπράσινη σιλουέττα του να φειδοσέρεται, ανάμεσα από τις Ιτιές και τα βράχια, εκεί προς το εκκλησάκι του Αϊ-Λια.

Δίπλα του ξετυλίγεται πότε φανερή και πότε αθέατη η γκριζοπράσινη κορδέλα του αυτοκινητόδρομου, που οδηγεί προς τις Νεγάδες — το όμορφο χωριό με την τρισυπόστατη Εκκλησιά, το θαυμάσιο Ξυλόγλυπτο τέ-

μπλο και τις υπέροχες αγιογραφίες — ώσπου χάνεται πίσω από τους χωματόλοφους τους καταπράσινους.

Απέναντί μας, πέρα στο βάθος, προβάλλει ναυαγικά στον ορίζοντα την γκριζοπράσινη σιλουέττα του Μτσικέλι, μέσα στα βαμπακένια σύννεφα, λες κι είναι πελώριος τσομπάνης τυλιγμένος στην τραγομαλλισία κάπα του, που κοιτάει ξαπλωμένος ανάμεσα γης και ουρανού.

Από εκεί κάπου ξεκινάει και το «Μυρίσι», το μικρό αυτό ποταμάκι, που φαίνεται απέναντί μας να σέρνεται ανάμεσα στις καταπράσινες λοφοπλαγιές και κάτω από τα πανύψηλα δέντρα, για να ενωθεί με το «Μπαγιώτικο».

β) «Το τρίτοξο γεφύρι»
«Ακόμα κι ο αέρας — ανάσα του Θεού — ο δροσερός και μοσχομυρισμένος, καθώς κυλάει χαδιάρικα τις λαγκαδιές και σμίγει με τα ανάγια τιτβίσματα των πουλιών, μου δίνει την εντύπωση παναριμνίας μουσικής συμφωνίας, που μέσα της κλείνει κι αυτή, όπως κάθε μουσική δημιουργία, κάτι από την ψυχή του... Δημιουργού της. Χρειάζεται όμως κι εδώ νάχει ευαίσθητη ακοή, για να πιάσεις τα θεσπέσια μηνύματά της. Γι' αυτό κι εγώ, ακουμπώντας στον κορμό κάποιας Ιτιάς, κλείνω τα μάτια και αφουγκράζομαι τα μυστικά μηνύματα της ψυχής της... Γιατί κατά τον λόγο κάποιου... Μεγάλου: Ο καλύτερος τρόπος να επικοινωνήσεις και να δεις μια ψυχή, είναι να ...κλείσεις ...τα μάτια...».

Τη βιβλιοθήκη της ΙΛΕΖ κοσμούν και άλλα δύο βιβλία του συγγραφέα Μιχάλη Καρατζά και επ' ευκαιρία εκφράζουμε τα θερμά μας συγχαρητήρια και τις ευχαριστίες μας για την προσφορά του αυτή και να αναφέρουμε ακόμα, πως τη σειρά αυτή των βιβλίων του δώρισε πρόσφατα και στο Ριζάριο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου αλλά και σε πολλούς φορείς του Ζαγοριού, που φανερώνει ένα αληθινό Ζαγορίσιο, ο οποίος αγαπάει τον τόπο του από εκεί μακριά στο Βόλο όπου ζει.

Ευχόμαστε τον κ. Καρατζά να συνεχίσει να δίνει με την υγεία και περιμένουμε καινούργιες πνευματικές δημιουργίες.

Το «Ζ» μας

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Οι «εν Μονοδενδρίω» τουριστικές επιχειρήσεις

Μια συνηθισμένη εικόνα από την τουριστική κίνηση στο Μονοδένδρι.

Επ' ευκαιρία θεωρήσαμε σκόπιμο να παραθέσουμε τον πλήρη κατάλογο όλων των τουριστικών επιχειρήσεων, που λειτουργούν στο Μονοδένδρι και προσφέρουν τις πολύτιμες υπηρεσίες τους στους πολυληθείς επισκέπτες,

που έρχονται να γνωρίσουν τον όμορφο τόπο μας και ν' απολαύσουν τις νοστιμιές της ζαγορίσιας κουζίνας.

Ι. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΜΑΤΑ

Ξενώνας «ΒΙΚΟΣ» Ε. Πατεράκη

Η πίτα του Συλλόγου Βίτσας

Μεγάλη επιτυχία σημείωσε η εκδήλωση της κοπής της βασιλόπιτας, και συνεχεία της ψυχαγωγικής βραδιάς, του Εκπολιτιστικού Συλλόγου Βίτσας, στις 2 Φλεβάρη του χωριού μας, καθώς και την ορχήστρα του γνωστού στο Πανε-

δικού μας «Το Ζαγόρι» τις ολόθερμες ευχαριστίες μου, προς όλους που είχαν την καλοσύνη να τιμήσουν με την παρουσία τους, την εκδήλωση του Εκπολιτιστικού Συλλόγου του χωριού μας, καθώς και την ορχήστρα του γνωστού στο Πανε-

νον από τους χωριανούς μας, αλλά κυρίως από τους αγαπητούς και εκλεκτούς φίλους του χωριού μας.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο εκπρόσωπος του κ. Νομαρχία, ο Νομαρχιακός Σύμβουλος κ. Ορέστης Νταβλάς, ο Δήμαρχος Κεντρικού Ζαγοριού κ. Γαβριήλ Παπαγεωργίου, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Τύμφης κ. Απόστολος Ντιναλέξης, Δημοτικοί Σύμβουλοι, μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΙΛΕΖ, Πρόεδροι και Σύμβουλοι των Τοπικών Συμβουλίων και κάτοικοι των Δ.Δ. Αρίστης, Ασπράγγλων, Ελαφοτόπου, Καλωτάς, Καπεσοβού, Κάτω Πεδινών, Κήπων με τον κ. Αγάπιο Τόλη και Λεπτοκαριάς.

Αισθάνομαι την υποχρέωση, εκ μέρους του Τοπικού Συμβουλίου Βίτσας, να εκφράσω, από τις στήλες του περιο-

λήνιο καλλιτέχνη κ. Γρηγόρη Καψάλη, που απ' τη μεριά της, συνέβαλε στη μεγάλη επιτυχία της εκδήλωσης.

Επίσης να συγχαρώ τα διοικητικά Συμβούλια του Εκπολιτιστικού Συλλόγου και τον άεστο και δραστήριο Πρόεδρό του κ. Τάκη Χατζαρόπουλο για τον προγραμματισμό και την οργάνωση της εκδήλωσης.

Εγκάρδια συγχαίρω, τη νεολαία του χωριού μας, αγορά και κορτσά, που με ζήλο, χαρά και ενθουσιασμό, προσέφερε εθελοντική και υπεύθυνη εργασία, για την επιτυχία της εκδήλωσης και πιο πολύ για τη δική τους ικανοποίηση.

Επαναλαμβάνω τα λόγια του Γρηγόρη Καψάλη: «Την απομνηνική εκδήλωση της Βίτσας, μακάρι να την κάνουν όλα τα χωριά του Ζαγοριού».

Ο Πρόεδρος του Τ.Σ. Βίτσας
Φίλιππος Βαταβάλης

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

«Πρωτοχρονιάτικες εκδηλώσεις στο Πάπιγγο»

Ο Εξωραϊστικός Σύλλογος Παπίγκου πραγματοποιήσε δύο εκδηλώσεις στο Πάπιγγο στη διάρκεια των εορτών των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς.

Η μία εκδήλωση απευθύνονταν στα παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας (Δημοτικό) καθώς και σε τελειόφοιτους Λυκείου που πέρσαν σε σχολές ΑΕΙ και ΤΕΙ.

Η άλλη εκδήλωση αφορούσε την κοπή της πίτας του Συλλόγου και απευθύνονταν σε όλους τους Παπιγκιώτες είτε διαμένοντας στο Πάπιγγο ή οπουδήποτε αλλού.

Σχετικά με την πρώτη εκδήλωση, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς στο γραφείο του Εξωραϊστικού Συλλόγου μοιράστηκαν δώρα στα μικρά παιδιά καθώς και συμβολικά δώρα στους επιτυχόντες σε ΑΕΙ και ΤΕΙ. Στη συνέχεια κόπηκε βασιλόπιτα και το φλουρί το βρήκε η Ελέανα Αχλλέα Τσουμάνη και ως δώρο πήρε ένα ρολόι χειρός. Η ατμόσφαιρα ήταν πολύ όμορφη, τα παιδιά είπαν τα κάλαντα και με μεγάλη αγωνία και προσμονή ανοίγανε τα κουτιά με τα δώρα που τους μοίραζε ο Πρόεδρος του Συλλόγου Αντώνης Κοντονικολάου.

Όλα ήταν ενθουσιασμένα και έφυγαν από την εκδήλωση χαρούμενα και ικανοποιημένα.

Η κοπή της πίτας του Συλλόγου πραγματοποιήθηκε στις 19 Γενάρη το βράδυ στην ταβέρνα του Νίκου και της Ιουλίας Τσουμάνη στο Πάπιγγο. Η συμμετοχή των χωριανών ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Πάνω από ογδόντα Παπιγκιώτες από το χωριό από τα Γιάννενα από τη Θεσσαλονίκη γέμισαν το μαγαζί του Νίκου και γλέντησαν μέχρι το πρωί με τη θαυμάσια ομολογουμένως δημοτική κομπανία του Βασίλη Κέγκου από τα Δοιανά. Ο Νίκος Τσουμάνης, η γυναίκα του Ιουλία και όλο το προσωπικό του μαγαζιού ακούραστα και με άψογη περιποίηση εξυπηρέτησαν και με το παραπάνω όλο τον κόσμο που βρέθηκε στο μαγαζί τους εκείνη τη θαυμάσια βραδιά.

Μετά το φαγητό και πριν το γλέντι ανέβη για τα καλά το Δ.Σ. του Συλλόγου έκοψε την πίτα του κάτω από τις ευχές όλων για μια δημιουργική διετία.

Το φλουρί βρήκε η Κατίνα Μπούνα, σύζυγος του τώως Προέδρου του Συλλόγου Χριστόφορου και το δώρο της ήταν μια θαυμάσια

ασημένια κορνίζα.

Μετά την κοπή της πίτας το γλέντι όλο και φούντωνε, ο χορός καλά κρατούσε και αυτό σφείλονταν εν πολλοίς και στο θαυμάσιο κλινό της κομπανίας που έπαιζε όλα τα παλιά καλά ζαγορίσια τραγούδια και τα δύσκολα «γυρίσματα» με έναν αυθεντικό και σεμνό τρόπο, έτσι που όταν έφτασε το πρωί να μην θέλουμε κανέναν να φύγει απ' αυτό το γλέντι που θύμιζε παλιά και ξεχασμένα ζαγορίσια γλέντια.

Όλοι χόρεψαν, όλοι διασκέδασαν και με το παραπάνω όμως κατά κοινή ομολογία ψυχή του γλεντιού εκείνο το βράδυ ήταν ο Κώστας Αχλλέα Χριστοδούλου (Κωτσο-Λέας) που πράγματι εκείνο το βράδυ ύστερα από χρόνια γλέντησε με το περίσσευμα της ψυχής του.

Ας είναι καλά ο Σύλλογος και η αυθόρμητη συμμετοχή όλων των χωριανών που οι Παπιγκιώτες αγαπημένοι και μονιασμένοι γλέντησαν με το παραπάνω.

Στον απόηχο αυτών των εκδηλώσεων δεν μπορώ να μην αναφερθώ και σε μια «καινοτομία» που είχαν αυτές οι δύο εκδηλώσεις.

Τι εννοώ;

Κάθε χρόνο ο Σύλλογος πραγματοποιούσε αυτές τις εκδηλώσεις στο φυσικό τους χώρο μπορεί να πω δηλ. στην αίθουσα της Κοινοτικής βιβλιοθήκης που δικαιούνται να την απολαμβάνουν όλοι οι χωριανοί.

Φέτος όμως τα πράγματα άλλαξαν γιατί στο κτίριο της Κοινοτικής Βιβλιοθήκης στεγάζεται το Νηπιαγωγείο του χωριού ελλείψει χώρου υποτίθεται στο Δημοτικό Σχολείο.

Έτσι, και ενώ οι εκδηλώσεις είχαν προγραμματιστεί και φέτος να γίνουν εκεί, δεν επιτράπη στο Σύλλογο να κάνει χρήση της αίθουσας ούτε καν για τη διανομή δώρων στα μικρά παιδιά. Οφείλω όμως να πω ότι η απαγόρευση δεν προήλθε από την Κοινότητα μάλιστα δε ο Πρόεδρος της Κοινότητας Λεωνίδας Τσουμάνης έκανε απέλπιδες προσπάθειες να πείσει τους γονείς των νηπίων να παραχωρήσουν την αίθουσα.

Με την αναφορά μου σ' αυτό το γεγονός δεν έχω ειλικρινά πρόθεση να θίξω ούτε πρόσωπα ούτε καταστάσεις.

Θέλω απλά να επισημάνω την επιτακτική ανάγκη να βρεθεί χώρος στα τόσα κληροδοτήματα που υπάρχουν στο χωριό, κοινοτικά και εκκλησιαστικά, να γίνει μια αίθουσα που να στεγάζει πολιτιστικές εκδηλώσεις είτε συλλόγων του χωριού, είτε ξένων καλλιτεχνικών φορέων και που οι χωριανοί να τη θεωρούν δικό τους χώρο, είτε για προσωπικές είτε για συλλογικές εκδηλώσεις.

Αγγελική Στουκίδου-Κοντονικολάου

Η δική μας Νικ. Κοντούρη όλο και πιο ψηλά στον κόσμο της Τέχνης

Ποιος θα σκηνοθετήσει τελικά την «Αντιγόνη» του Σοφοκλή με την Λυδία Κονιόρδου, μία εκ των θερινών παραγωγών του Εθνικού Θεάτρου που θα πάνε το καλοκαίρι στην Επίδαυρο; Ούτε ο Δημήτρης Παπαϊωάννου, ούτε ο Λευτέρης Βογιατζής, διότι, παρ' ότι και οι δυο βολιδοσκοπήθηκαν, δεν μπορούσαν να αναλάβουν την παραγωγή λόγω φόρτου εργασίας. Το εγχείρημα αναλαμβάνει λοιπόν η Νικαίτη Κοντούρη που είχε, ας θυμίσουμε, ξανα-

σκηνοθετήσει προ 4ετίας παραγωγή του Εθνικού για την Επίδαυρο, τη «Μήδεια» με την Καροφουλιά Καραμπέτη. Όσο για το τωρινό πρόγραμμα της κ. Κοντούρη αφορά τη σκηνοθεσία του έργου του Μίλερ «Mr Peter's Connections», που με πρωταγωνιστή τον Λευτέρη Βογιατζή θα ανεβεί στις «Ροές». Καλή επιτυχία και στις δύο παραγωγές!

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΥΜΠΑΤΡΙΩΤΗ ΜΑΣ

Ξεχασμένος από τα προβλήματα, που καθημερινά αντιμετωπίζουμε στις μεγάλες πόλεις, βρήκα ξαφνικά εκεί στο Μονοδένδρι, την ιδιαίτερη μου πατρίδα, την αμέριστη αγάπη των συγχωριανών μου, που δυστυχώς εδώ στην άχαρη Αθήνα λείπει παντελώς.

Γεγονότα καθημερινά, που βλέπεις και ακούς όλα μεταφράζονται σε χρήμα και πρέπει να πληρώνεις για όλα εκτός από σπάνιες εξαιρέσεις. Ενώ στο χωριό μου βρήκα την ανθρώπινη ζεστασιά, γιατί πραγματικά σύσσωμοι όλοι οι χωριανοί μου, βρέθηκαν κοντά μας και συμπαραστάθηκαν στο μεγάλο μας πόνο από το θάνατο της μάνας μας με όλη την καρδιά τους χωρίς συμφέροντα και ιδιοτέλεια, αλλά μόνο με την αγάπη τους.

Συγνώμη αγαπητοί μου χωριανοί, που εγώ αυτό το είχα ξεχάσει. Μεγάλωσα όπως ξέρετε στον κό-

σμο της εκμετάλλευσης και σας ευχαριστώ, που μου ξυπνήσατε τη νοσταλγία της πατρίδας, του χωριού μας, που απ' εδώ και στο εξής σκέπτομαι καθημερινά και νοσταλγώ και θα το επισκεπτόμαι τακτικά γιατί αξίζει.

Αξίζει το χωριό μου με τους καλούς χωριανούς, που τους έχω στην καρδιά μου.

Όμως θα ήταν παράλειψή μου, να μην αναφερθώ στις οικογένειες Θεοδώρου και Δαλκαβούκη για τις οποίες αισθάνομαι και τρέφω βαθύτατο σεβασμό και εκτίμηση, γιατί εκτός από πνευματικό μου γονέα έχουν και το χάρισμα της ανθρωπότητας.

Αθήνα 5-2-02

Κώστας Νούλης
Πρόεδρος Πολιτιστ. Συλλόγου
«Ανοιξης» Παιανίας Αττικής

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Στα πλαίσια της ανάπτυξης μιας πολύ όμορφης φιλίας ανάμεσα στην δική μας αδελφότητα και στον σύλλογο του Παπίγκου, συνεχίζουμε και φέτος την πολύ επιτυχημένη συνεργασία μας στο θέμα του χειμωνιάτικου χορού. Έτσι και φέτος οι δύο σύλλογοι ενώνουν τις δυνάμεις τους και συνδιοργανώνουν τον χορό που θα γίνει στην Αθήνα στις 24 Φεβρουαρίου ημέρα Κυριακή, στο κοσμικό κέντρο «ΦΑΡΟΣ» (Λεωφ. Δεκελίας 201, Ν. Φιλαδέλφεια).

Η χαρά μας για τη συνεργασία αυτή είναι μεγάλη, γιατί βλέπουμε πως ο χορός αυτός, τείνει να γίνει θεσμός. Ένας θεσμός, που πρέπει να διαφυλαχθεί, γιατί συνδυάζει άψογα τη διασκέδαση, το καλό φαγητό και τη μουσική της ιδιαίτερης πατρίδας μας, με τη συνένωση των χωριανών, που ζώντας σε μια μεγάλη πολιτεία όπως είναι η Αθήνα, δεν έχουν συχνά την ευκαιρία να ανταμώνουν.

Δράττοντας την ευκαιρία αυτή, η Αδελφότητα του Αγίου Μηνά θα θέλε να σας ενημερώσει και για ένα άλλο ζήτημα, το ίδιο σημαντικό. Στις 10 Μαρτίου 2002, ημέρα Κυριακή και ώρα 10.30 π.μ. θα γίνουν οι εκλογές για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου της, στα γραφεία της Ενώσεως Ζαγοριτών (Γερανίου 41 Αθήνα - 1ος όροφος).

Δεσμευόμαστε στην ανακοίνωση του αποτελέσματος της ψηφοφορίας, αμέσως μόλις αυτή ολοκληρωθεί.

ΑΡΙΣΤΗ - Αρραβώνες

Στον αγαπητό μας ανιψιό Δημήτρη Κοντοκάλη για τους αρραβώνες του ευχόμαστε καλά στέφανα.

Οικ. Γ. Ζαχάρη

Στους αγαπητούς φίλους Βούλα και Βασίλη Κοντοκάλη για τους αρραβώνες του Δημήτρη τους χίλιες ευχές και καλά στέφανα.

Λουκία-Βασίλης

Γάμοι
— Με πολλά παραδοσιακά γνωρίσματα έγινε στις 30 του Γενάρη ο γάμος του Βαγγέλη Ι. Ζήση, δασκάλου, με την εκλεκτή του Κωντίνια-Βανέσα Ι. Αθανασοπούλου. Στο γάμο παραβρέθηκε πολύς κόσμος, ντόπιοι και ξένοι. Το γαμήλιο γλέντι συνεχίστηκε στον παραδοσιακό ξενώνα της οικογένειας Ι. Ζήση. Η καλή μέρα και ο γάμος δύο νέων ανθρώπων της Αρίστης ήταν ένα αίσιοδοξο μήνυμα. Ευχόμαστε στο νέο ζευγάρι κάθε ευτυχία και προκοπή.
Το «Ζ» μας - Στ. Συκ.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ - Θάνατοι
— Στην Θεσσαλονίκη πέθανε στις 11-1-02 και κηδεύτηκε την επομένη, η χωριανή μας Χρυσούλα Γ. Παπαποστόλου το γένος Παπαποστόλου, θεία του Δημήτρου μας (Γαβριήλ).

Η Χρυσούλα μας, παντρεύτηκε εδώ και πολλά χρόνια τον χωριανό μας Γεώργιο Παπαποστόλου. Εγκαταστάθηκε στην Ξάνθη και έπειτα στη Θεσσαλονίκη. Έχασε γρήγορα το σύζυγό της. Αφροσύνη και μεγαλώσε τα δύο παιδιά της, τον Νότα και τον Τόλη.

Πάντα νοσταλγούσε την Δοβρά μας, είχε τηλεφωνική επικοινωνία με συγγενείς και την γειτονιά μας Βούλα.

Φρόντισε τα παιδιά της να αγαπήσουν το χωριό.

Ας είναι ελαφρό το χέμα της Θεσσαλονίκης που την σκέπασε.

Στα παιδιά και στους οικείους της θερμά συλλυπητήρια.

Μ.Γ.Κ.

ΒΙΤΣΑ - Γεννήσεις

— Το Γιώργο και τη Μαρία Γαρατζιώτη, που έγιναν γονείς υγιεστατού και χαριτωμένου κοριτσιού, εγκάρδια συγχαίρου-με τα τους ήζυσε και νάναι τυχερό.

Οι δίδερα συγχαρητήρια και στον πατέρα, στη γιαγιά και στη θεία Αλεξάνδρα.

Φ.Β.

ΔΙΟΦΟ - Ευχαριστίες

— Η Πρόεδρος και τα μέλη του Μορφωτικού Εξωραϊστικού Συλλόγου Διόφου Ζαγορίου, ευχαριστούν θερμά τον κ. Αχιλλέα Εμμανουήλ για την χρηματική προσφορά του προς τον Σύλλογο για την έκδοσή του Ημερολογίου 2002.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ - Συλλυπητήρια

— Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Αποδήμιων Ελαφοτόπου, εκφράζει τα συλλυπητήρια τους στις οικογένειες Κώστα Βλαστό και Νίκου Τσιμπέρη για το θάνατο που γαμπού στο χωριό μας Ηλία Παρβλή, που κατόνταν από τη Βωβού-Ανατολικού Ζαγορίου.

Γεννήσεις
— Ο Σταύρος Ζαχαρέας και η Αρτεμίδα Ζαχαρέα-Κικοπούλου έγιναν γονείς υγιεστατού αγοριού. Ευχόμαστε να τους ήζυσε και νάναι τυχερό.

Οικογ. Αποστόλου Ντιναλέξη

ΚΑΤΑ ΣΟΥΛΕΝΑ - Θάνατοι

— Στις 30 Γενάρη πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα (Καματερό) ο Γιώργος Νάσας, 82 χρονών. Ταξιδεμένος από νέος, κληρονόμος με την επιτηρητικότητα του παππού του, στο χωριό μας, τον έφερε η καρδιά για να γνωρίσουμε, οι νεότεροι όλες τις ανδραγαγίες αρετές του. Καλόκαρδος και λεβέντης σ' όλα του. Ας είναι ελαφρό το χέμα της Αττικής που τον σκέπασε. Σ' όλους τους δικούς του τα πιο ειλικρινή συλλυπητήρια.

Β.Τ.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

— Τον περασμένο μήνα πέθανε και κηδεύτηκε στη Θεσσαλονίκη όπου έμενε τα τελευταία χρόνια με την οικογένειά του γιού της νίκου, η Κούλα Αθ. Τζιόβα, το γένος Παρτσάλη, σε ηλικία 86 ετών. Στα παιδιά της και σ' όλους τους συγγενείς της θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας» - Β.Τ.

— Στις 7 Φεβρουαρίου πέθανε και κηδεύτηκε στη Θεσσαλονίκη ο ε.α. Ταξάρχος Αρεταίος Ν. Βλαδίκας, πλήρης ημερών. Στα παιδιά του και σ' όλους τους συγγενείς του τα ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας» - Β.Τ.

— Τον περασμένο μήνα Γενάρη πέθανε και κηδεύτηκε στην Αθήνα, πλήρης ημερών η Αρσινόη Καραλή-Λαϊνιώτου, συνταξιούχος δασκάλα, αδελφή του φονευθέντος το 1940 στη Γκραμπάλα Γιάννη Καραλή. Στους δικούς της θερμά συλλυπητήρια.
«Το Ζαγόρι μας»

ΚΟΥΚΟΥΛΙ - Ευχαριστίες

— Η Αδελφότητα Κουκουλιωτών θεωρεί υποχρέωσή της να ευχαριστήσει τον κ. Θεόφιλο Μπασιγιούρακη και την κ. Άννα Καλαϊτζή, εκδότες του περιοδικού «Ελληνικό Πανόραμα» για τη δωρεά μιας συλλεκτικής σειράς 25 τευχών του περιοδικού, για τη βιβλιοθήκη της Αδελφότητας.

Με την πράξη τους αυτή έδειξαν πόσο αγαπούν τον τόπο μας. Δεν είναι μόνο τέλει οι επαγγελματίες στο είδος τους, αλλά και άνθρωποι με ευαίσθητες ψυχές.

Για την Αδελφότητα
Ο Πρόεδρος
Γιάννης Βακάμης

ΛΑΪΣΤΑ - Θάνατοι

— Απεβίωσε η Λαϊστίνη Μαρίκα Μασάρη-Ευαγγελίδου στην Καβάλα, όπου και έγινε η κηδεία.

Θερμά συλλυπητήρια στην οικογένειά της.

Χρόνης Δρούγιας-Μαρίκα Γκόρδη

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ - Γεννήσεις

— Το ζεύγος Δημητρίου και Ντίνας Λαδί τον περασμένο Δεκέμβριο του 2001 απέκτησαν μια χαριτωμένη κορούλα, τη δεύτερη στην οικογένειά τους. Στους ευτυχισμένους γονείς ευχόμαστε να τους ήζυσε και να τη χαρούν, όπως εκείνοι ποθούν.

Σ.Θ.

— Στην αγαπημένη μας συγχωριανή και φίλη Κλέα Σύτλο και το σύζυγό της Μάριο Τσουμέ στο Μιλάνο της Ιταλίας για τη γεννήση των δίδυμων αγοριών τους τις θερμότερες ευχές μας, να τους ήζυσουν και να είναι τυχερά.

Σάββας-Βούλα-Ελένη

ΠΑΠΙΓΚΟ
Συγχαρητήρια

— Με αρκετή καθυστέρηση πληροφορήθηκα ότι ο Γιάννης, γιός του πρωτοεξοδίου μου Κώστα, είναι φοιτητής στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Μαζί με τη γυναίκα μου και τα θερμά μας συγχαρητήρια, ευχόμαστε στο Γιάννη Καλό Πτυχίο και πάντα καλές επιτυχίες στη ζωή του.

Κ.Δ.Χ.

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ - hΣυλλυπητήρια

— Από τη μακρινή Αυστραλία, συλλυπούμαστε θερμά το σύζυγο Ελένη και τα παιδιά Χριστόφορο και Φρειδερίκη του πρόσφατα αποβιβάσαντος Παναγιώτη Κοντονιάου. Ο Θεός να τον αναπαύσει.

Οι οικογένειες από Αρίστη
Χρήστου Ζαρδούπου
Μαρίκας Ζαρδούπου-Παπαανδρέου

ΣΚΑΜΝΕΛΙ - Συγχαρητήρια

— Στο βαφτισμίο μας Σπύρο Σουκοβέλο, τεχνολόγο γεωπονίας, για την επιτυχία του στον διαγωνισμό εκπαιδευτικού τεχνικών ειδικοτήτων του ΑΣΕΠ και το διορι-

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ - Αρραβώνες

— Τον αγαπητό μας Φραγκαδιώτη Γιάννη Ν. Σιατούφη και την Θεοδώρα Καρανδρίκα, που έδωσαν αμοιβαία υπόσχεση γάμου, ολόθερμα συγχαίρουμε και τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

— Στην αγαπημένη μας Φραγκαδιώτισσα Καλλιρόη Σπ. Ρίζου και τον Στέργιο Δάλλα, που έδωσαν αμοιβαία υπόσχεση γάμου, ολόθερμα συγχαίρουμε και τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

Για το Δ.Σ. του Συλλόγου
Φραγκαδιωτών
Γιάννης Καλύβας

— Τον ανιψιό μας και εξάδελφο Γιάννη Νικ. Σιατούφη, που έδωσε αμοιβαία υπόσχεση γάμου με την συνάδελφό του στην Τράπεζα Πίστωσης Θεοδώρα Καρανδρίκα συγχαίρουμε θερμά, ευχόμενοι καλά στέφανα. Στους γονείς και παππούδες και τους ήζυσουν.

Οικογένεια
Γιάννη Δ. Τσεκούρα

Ενας χρόνος χωρίς τη Λένα μου

...Μα κι αν σ' αυτή τη γη
μοιάζει να χωρίζουν οι
άνθρωποι,
στον ουρανό ανταμώνουν
πάλι όλοι μαζί...

...Θέλω να είμαι ο συνταξιούχος σου, ώστε νεοερά να σ' ακολουθήσω πιο πολύ στο ταξίδι σου και ν' αρμαλώσω με τη σκέψη μου εκείνα, που βλέπουν τα μάτια μου.

Θέλω να προηγουμένως το βλέμμα μου σε σένα, για να μείνω πιο πολύ μαζί σου, να σου δείξω ότι σ' έχω στην καρδιά μου, ζεις μέσα μου, αναπνέεις στην αγκαλιά μου, σ' έχω πάντοτε μπροστά μου, στα χέρια μου, στις κουβέντες μου, στις σκέψεις μου.

Το που σ' είχα ήταν ένα δώρο. Το που σ' έχωσα ήταν η τιμή που έπρεπε να πληρώσω γ' αυτό.

Είμαι μεγάλος ο χαμός, επειδή ήταν μεγάλη η ελπίδα που απλόχευα.
Θυμώω ακόμη μαζί σου Λένα μου, γιατί έτσι σε κρατώ ζωντανή.
Οι αλώσιμες μικρές σου αδυναμίες είναι το τρυφερό καταφύγιο της νηνιής σου. Εγχείμαι η ψυχούλα σου να συντροφεύει και να ενισχύει τον Αγγελάκη σου σε κάθε βήμα της ζωής του.
Λένα μου, καρπολένα μου, ψυχούλα μου.

Η ΜΑΝΑ ΚΡΙΝΑ
Δούβλη-Παπακοσμά
από τον «Ηλ. Αγώνα»

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΑΘΗΣ ΤΣΑΝΑΚΤΣΗΣ

Ο αειθαλής θύλος ΣΤΑΘΗΣ, ο γίγας του ποδοσφαίρου, αρχικά του Ατρομήτου Ιωνινών, μετέπειτα του Απολλωνός Αθηνών, του μεγάλου Ολυμπιακού Πειραιώς, αλλά και για πολλές φορές υπερασπιστής των γκολ-ποστ της Εθνικής Ελλάδας μας έφυγε.

Τον λυγίσ και τον τσάκισε η εφάρατος νόσος που τον τυραννούσε από χρόνια. Ο Στάθης μας, ο Δοβριανίτης Στάθης, ο Ζαγορίσιος Στάθης, ο Στάθης όλων των Ηπειρωτών, ο θύλος, το καμάρωμά μας, άφησε πνέ τελευταία του πνοή, την 1 Φεβραρίου του 2002. Κηδεύτηκε την επομένη στο Κοιμητήριο της Περιβλεπτού, εκτός από τους οικείους του, γυναίκα, παιδιά, αδελφά, σύσσωμοι οι Γιαννιώτες και όλοι οι Δοβριανίτες, με δάκρυα στα μάτια τον αποχαιρέτησαμε. Παρόντες όλοι οι παλιοί συμπαίκτες του, του Ατρομήτου, του Αβερών, του Ολυμπιακού, Ο Μαβίδης, ο Σιδιροπούλος, Καραμανωλάκης, Παπλιάκος, Κλημής, Κόκας, Σιόντης, οι παράγοντες Κωνσταντόπουλος, Φλάρος και λοιποί του τότε αγνού ποδοσφαίρου. Ας με συγχωρήσουν οι συμπαίκτες του που ήταν παρόντες να έχωσα να τους αναφέρω. Εμάς τους Δοβριανίτες μας συνδέσαν πολλά, με τον γίγαντα θύλο ΤΣΑΝΑΚΤΣΗ.

Ο Στάθης μετά την συνταξιοδότηση του αγόρασε σπίτι στο χωριό μας. Το αναπαύσας, έγινε χωριανός μας. Η ζωή του μοιράστηκε μεταξύ Δοβράς και Ιωνινών, καμία μα καμία Κυριακή δεν έλειπε από τα χωριά αλλά αγνά Αγιώτα. Τα λεγάμε και ξεχνιόταν από τη δοκιμασία που τον τυραννούσε παρότι ο φίλος φίλος ιέρ, μας «μάλλωνε». Η συνουσία μας στην πλατεία και στους καφεενδές περιστεράδες σε κείνα τα δύσκολα και φτωχά αλλά αγνά χρόνια. Για τη μαθητική μας ζωή, για τον ΤΣΑΝΑΚΗ, τον Νίκο, τον Σουμπούλο, Δερδεμελή, Βαλέκα κ.λ.π., και τον καλόνιστο Γιαννίστα (εδώ Τσανακτής Κοιμαριού), για τον φίλο-ναρ Νίκο Τάτη, για τα συλλυπητήρια της Κύπρου και για όλα εκείνα που κάναμε νεαροί τότε στα χρόνια που πέρασαν.

Η προσφορά σου στην ποδοσφαιρική οικογένεια της Ελλάδας, της Ηπείρου και των Γιαννινών μεγάλη. Εκεί στον άλλο κόσμο που πήγες θα σε δεχτούν και θα σε συντροφεύουν οι παλιοί φίλοι και συμπαίκτες σου: Σαράντης, Λαμπράς, Μακρής, Γεράσιμος, αδελφοί Παπαδημητρίου, ο Δοβριανίτης Κλεάρχος και οι τόσοι άλλοι. Ας είναι ελαφρό το γιαννιώτικο χέμα της Περιβλεπτού που σε σκέπασε. Αιώνια σου η μνήμη.

Φεβράριος 2002

Ο συμπαθής σου
Μιχ. Γ. Κομπ.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

12.000
Πίκος Άγγελος
10.000
Παπαγεωργίου Βύρων
Ζαίμη Αιρίλια
Ζούμπου Αγγελική
Γράβου Αθηνά
Καρατζά Σωτηρία
Νούλη Ειρήνη
Λάππας Κων/νος
Τσουμάνης Θεόδωρος
Οικονόμου Ιοκάστη
Γιαννοπούλου Αλίκη
9.000
Μπούλτης Αντώνης
Βακάρος Ιωάννης
Ζυγούρης Αλέξανδρος
Τσουμάνης Δημήτριος
7.000
Βαρτζώκας Κων/νος
6.800
Ρέμμος Αναστάσιος
6.500
Βαζάκας Κων/νος
6.000
Φραγκούλης Πέτρος
Ζαχαριάδης Κων/νος
Ζαχάρη Φωτεινή Μαρία
Δάνου Ευγενία
Εμμανουηλίδης Αχιλλέας
Μάρκος Δημήτριος
Παπαγεωργίου Ευδοκία
Αναγνωστάκης Μάνθος
Θεοδώρου Ηρακλής
Θεοδώρου Αγλαΐα
Σταμούλης Ευάγγελος
Ζωρδούμης Βασίλειος
Τράκης Παύλος
Διαμαντή Ρένα
Βαζάκα Ανθή
Γόγολος Ανδρέας
Μαντέλος Ιωάννης
Σάρρου Ευτέρπη
Καζαντζής Αριστοτέλης
Δάψη Τσαφλίδου Μάρθα
Θάνου Βασίλειος
Τσιτάκας Ελευθέριος
Παλαπιάς Δημήτριος
Ρουμανέλη Ουρανία
Σουκουβέλος Σπύρος
Γκαράνης Απόστολος
Σακελλαρίου Παρασκευή
Τζομάκας Δημήτριος
Λέκκος Θωμάς
Καμινάρης Νικήτας
Τζώκας Κων/νος
Αδαμίδης Κων/νος
Νούσιος Φρίξος
Πετρινού Καλυψώ Νινέτα
Νιτσιάκος Βασίλειος
Μητσιμάρης Βασίλειος
Τάγκας Δημήτριος
Κουντούρης Ιωάννης
Χατζής Δημήτριος
Παπαδόπουλος Στέφανος
Σκαμνέλος Βασίλειος
Τσάμης Γεώργιος

Βεζύρη Βασιλική
Κοσοβίτσας Άλκης
Γιώκα Αλεξάνδρα
Μπάζα Χαρίκλεια
Ξυγός Ναπολέων
Τζώκας Ευστάθιος
Γενναδίου Φρίγκα Αριστέα
Εξαρχος Χαράλαμπος
Ζώλας Ελευθέριος
Καραγιάννης Κων/νος
Βαταβάλη Χαϊδω
Γκωλέσης Γεώργιος
Βέλλη Τίτικα Δογορίτη
Τσουμάνης Λεωνίδας
Βαζάκας Αλέξανδρος
Τσουμάνη Μίλη
Ρογκότης Χρήστος
Ντιναλέξης Δημήτριος
Βούρδας Χρήστος
Τσουμάνης Αναστάσιος
Ντιναλέξης Κων/νος
Μπούρης Βασίλειος
Λώλης Λεωνίδας
Παππά Αλεξάνδρα
Παπαγεωργίου Λούλα Ευθαλία
Τσιμής Γεώργιος
Λαζαρίδη Πηνελόπη
Βούστρου Μαριγώ
Μπότσιου Σαχρόνη Χρυσούλα
Παπακώστα Ευανθία
Αποστολίδου Μαριάνθη
Τσίτος Δημήτριος
Λαδιάς Δημήτριος
Συνίκης Παύλος
Τσομίδης Αδαμάντιος
Γουινόπουλος Χρήστος
Καψάλης Αλέξανδρος
Καλύβας Ιωάννης
Τσιπιλής Οδυσσεύς
Μπεκάρης Κων/νος
Χατζής Κων/νος
Βαζάκα Αγγελική
Βαζάκας Ιωάννης
Αργύρη Κική
Παπαδόπουλος Γεώργιος
Σιάκαρης Ντίνος
Κουντούρης Ξενοφών
Ζούκη Γκούρη Νίκη
Γενναδίου Βασιλική
Φραγκούλης Θεοφάνης
Παγούνη Μυστηροπούλου Μάγδα
Παπακώστα Φίλου Μαίρη
5.800
Καραγιαννοπούλου Ερατώ
5.000
Δωροθέα Λίλη
Αποστολίδης Κων/νος
Θεμελή Γαλάτεια
Καρβούνης Θεόδωρος
Κοντοκάλης Βασίλειος
Πανταζής Ελευθέριος
Αναγνωστάκης Αργυρούλα
Βασδέκης Δημήτριος
Τσολάκη Αθηνά
4.000
Λιόντου Τσελεπίδου
Λιόντος Παναγιώτης
Λιόντος Αθανάσιος
3.500
Στεφάνου Αθανάσιος

Σακελλαρίδη Ευθυμία
Ρογκότης Ευστάθιος
Θεμελή Ολυμπία
Μάνθου Φωκίων
Τζιάσιος Αντώνιος
Τσεκούρα Χαρίκλεια
3000
Λιώτος Μιχαήλ
Γκαζιάνης Χριστόφορος
Κατσούρας Νικόλαος
Θεόφιτος Ιωάννης
Γόγολος Ανδρέας
Τσουμάνης Κων/νος
Αργυρίου Μανθοπούλου Ασπασία
Παπαδόπουλος Γρηγόριος
Παπαχρήστου Κων/νος
Βασδέκης Κίμων
Μπονόβας Χάρης
Τσιάλου Άννα
Ξάνθος Μιχαήλ
Αντωνίου Γεωργία
Βαταβάλη Ηλέκτρα
Βαταβάλης Φίλιππος
Παπαρούσης Διονύσιος
Κεφάλας Βασίλειος
Ράπτης Χρήστος
Μάτσας Χρήστος
Οικονομίδης Ιωάννης
Μπόγκα Μερότη
Χατζηγιάνη Αγγελική
Βάντζιος Αθανάσιος
Γκούρη Γιαννούλα
66.79 ΕΥΡΩ
Ράπτης Θωμάς
30 ΕΥΡΩ
Καραπέτσος Στέφανος
Θεανώ Παντελή Βαζάκα
Μπακογιάννη Ελένη
Τσαπάρη Καραπαναγιωτίδη Ευ-
δοξία
29.30 ΕΥΡΩ
Σκλαβενίτου Αντιγόνη
20 ΕΥΡΩ
Κώστας Βασίλειος
Βασδέκη Ευθυμία
Καρπούνης Κων/νος
Σπυροπούλου Γκλυκερία
Γκάνος Βασίλειος
Μπαλατσού Δημήτρα
Γεωργάκης Αλέξανδρος
Βασιλική Τσάντη Ζαγορίτου
Αμαλία Τσάντη Μωραΐτου
Καρέτσος Γεώργιος
Μαίρη Γεωργιάδου Βαζάκου
Βαταβάλης Αλέξανδρος
19 ΕΥΡΩ
Μπούνας Δημήτριος
18.80 ΕΥΡΩ
Γέπη Αθηνά
15 ΕΥΡΩ
Θεοδοσία Σιούρα Λαζαρίδη
Derveni Demetra
Ξάνθος Αλέκος
Παλιάτσος Αθανάσιος
Παλιάτσου Εφη
Μητσιαδής Ιωάννης
Μητσιαδής Ελένη
Ντιναλέξη Αθηνά
Λένης Αχιλλέας
Λένης Κίμων

Βασιλά Ελένη
Βαστέλη Θέλμα
Μπουκουβάλα Ιωάννα
Σβώλου Ασπασία
14.67 ΕΥΡΩ
Αριάδνη Ράδη Βλαχογιάννη
Ράδη Φερενίκη
14 ΕΥΡΩ
Κοντοδήμου Χαρίλαος
Κοντοδήμου Τζαμπούρα
Γιαννακού Βιργινία
11.74 ΕΥΡΩ
Ζήγος Θεόδωρος
10 ΕΥΡΩ
Ανδρώνης Ιπποκράτης
Παγιάτη Βιλελμίνη
Τσολακίδης Ανδρόνιος Ισαβέλλα
Κοντογιώργος Αλέκος
Παπακώστα Συκιώτη Χρυσή
Πασχάλη Αγγελική
Δερβένη Ελένη
Ψυχούλας Ευάγγελος
Γιαννώρος Νικόλαος
Λέκκος Ματθαίος
Παλιάκα Στεφάνια
Ιγνατιάδης Γεώργιος
Μανίκα Ξάνθου Ευάνδρα
Σαφαρίκα Αικατερίνη
Κατσαβριάς Παντελής
Πρίτσου Βικτωρία
Παπάζογλου Κων/νος
Ντεμπίρης Ανδρέας
Αβραμίδης Ιωάννης
Κωστόπουλος Μιχαήλ
Δαμβόπουλος Θωμάς
ταπεινόπουλος Γεώργιος
Κουανδής Λυσάνδρος
Κουνάβου Δημήτρα
Τσόδουλος Βλάσης
Κοτρώτσιος Δημήτριος
Καπελλίδης Γεώργιος
Καπελλίδης Μανώλης
Κουκομέλιος Κων/νος
Τσουμάνης Παύλος
Αγλαΐα Μαντέλου Βουλτζιάτη
Χουλιάρης Φάνης
Ζηκοπούλου Σιαμπίρη Αφροδίτη
Στουκίδης Γεώργιος
Στουκίδης Χριστόδουλος
Καραμπάς Βασίλειος
Ζωΐδη Ευανθία
παναγιωτακόπουλος Κων/νος
Ντέτσικας Ανδρέας
Παπανίκας Παύλος
Ζωή Αριστούλα
Παπακωστιδής Γεώργιος
Γιώτη Αρσινόη
Αποστόλου Νάσιου Ηλέκτρα
Αποστόλου Κλεοπάτρα
Τσουμάνη Ειρήνη
Κρυστάλλη Βλάχου Άννα
Κοντογιάννη Ευγενία
Γατούλου Παναγιώτη
Βέλλου Θάλεια
Βέλλος Απόστολος
Παπαζήκος Παύλος
Ματσούλη Αμαλία
Δαλκαβούκη Φιλομήλα

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★
Ιδιοκτήτης - Εκδότης:
ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΞΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ
2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
3. ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
4. ΖΑΡΙΔΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
5. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
6. ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΚΑΛΥ
7. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
8. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
9. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
10. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
11. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
12. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ
Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.
Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ
Αργυριών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ
Τηλ. 27.105

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,
εμβάσματα:
Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Στίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26.266
Ιωάννινα 45444
Κατώτερη ετήσια
συνδρομή 10 EURO
Ευρώπη 30 EURO
Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

Διευθυνση:

ΣΥΛΒΙΑ ΓΚΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ
Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέση)
Τηλ. 20.544 - 27.845
Ιωάννινα 454 44

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ
- Ευχαριστώ το ζεύγος Κώστα Λαδιά και Νίκης Φερεντίου δια την προσφορά στη Μονή Ασπραγγέλων ενός σετ καλυμμάτων δια το Άγιον Ποτήριον.
- Ευχαριστώ τον κύριο Βασίλειο Ζαρκάδα για την ηθική και υλική υποστήριξη στη Μονή Ασπραγγέλων.

Φρίξος Τσολάκης
- Στη μνήμη Χρυσ. Παπαποστόλου προσφέρει 15.000 δρχ. στον Άγ. Νικόλαο Ασπραγγέλων.

Αθηνά Παπαδοπούλου
- Εις μνήμην θείας του Χρυσ. Παπαποστόλου προσφέρει στον Άγ. Νικόλαο Ασπραγγέλων 50 ΕΥΡΩ.

Γαβριήλ Παπαναστασίου

ΒΡΑΔΕΤΟ
- Στη μνήμη της Ανδρονίκης Γρηγορίου Γκρουΐδου, πρεσβυτέρας, κατέθεσαν στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Βραδέτου για τις ανάγκες της Εκκλησίας τα παρακάτω χρηματικά ποσά:

Ο Δημήτριος Καπρίτσιος 20.000 δρχ.
Ο Κων/νος Καπρίτσιος 20.000 δρχ.
Η Ευγενία Καπρίτσιου 20.000 δρχ.
Η Αντιγόνη Καπρίτσιου και ο σύζυγός της, Ακύλας Μήτσης 40.000 δρχ.
Η Εκκλησιαστική Επιτροπή Ευχαριστεί

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

- Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης

Αποδήμων Ελαφοτόπου ευχαριστεί ιδιαίτερα την κυρία Λευθεριώτου - Βολογιαννίδη Αγλαΐα και το γιο της Μάριο για την οικονομική ενίσχυση της Ένωσης με το ποσό των εκατό χιλιάδων δραχμών (100.000).

ΚΑΣΤΑΝΩΝΑΣ

- Ο κ. Βασίλειος Βλάχος στη μνήμη των Κων/νου Βλάχου και Νικολάου Σπυροπούλου προσφέρει για τις ανάγκες της εκκλησίας της Παναγίας το ποσό των διακοσίων χιλιάδων δραχμών (200.000).

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

- Εις μνήμην του αγαπημένου θείου Μιχαήλ Δ. Γενναδίου η ανιψία του Έπη Γενναδίου-Παλαιολόγου προσφέρει το ποσό των 14.000 (40 ΕΥΡΩ) για τη συντήρηση των εκκλησιών του χωριού.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγοριέσιων Σας προσκαλεί στο Αποκριάτικο Ζαγορίσιο γλέντι την Παρασκευή 1η Μαρτίου 2002 στα Λιθαρίτσια και ώρα 9 μ.μ.

Ελάτε να γλεντήσουμε όπως μόνο οι Ζαγοριέσιοι γνωρίζουν να γλεντούν με το συγκρότημα του Λευτέρη Σαρρέα και την ορχήστρα του κέντρου. Χορός δωρεάν για όλους.

Πληροφορίες: τηλ. 0651032974 - 0651021443 - 0651077372 - 0651022293

Το Διοικητικό Συμβούλιο